

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu
Save the Children ve The African Child Policy Forum'un katkılarıyla
ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDETİN RAPORLANMASI
BM Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunan
hükümet dışı kuruluşlar için tematik kılavuz

BM Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunan
hükümet dışı kuruluşlar için tematik kılavuz
Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu
Save the Children ve The African Child Policy Forum'un desteğiyle

ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDETİN RAPORLANMASI

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu (ya da sadece HDK Grubu) BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme (ya da yalnızca Sözleşme) taslağının hazırlanmaya başladığı 1983 yılından beri faaliyet göstermektedir. O zamanlar Çocuk Haklarına Dair Sözleşme için kurulmuş gayri resmi geçici bir grup olarak bilinmekle birlikte, taslağın hazırlanması sürecine aktif olarak müdahil olmuştur. Grup 1990'da sözleşmenin yürürlüğe girmesinin ardından şimdiki adını almıştır ve şu anda 70'ten fazla hükümet dışı kuruluş gruba üyedir.

HDK Grubu'nun görevi Sözleşme'nin duyurulması, uygulanması ve izlenmesini sağlamaktır. Geçen yıllar boyunca HDK Grubu, üyelerinin BM sisteminin yanı sıra bölgesel ve ulusal forumları etkilemesi için bir eylem platformu işlevi görmüştür.

HDK Grubu'nun alanına giren işlerden biri de ulusal HDKların ve koalisyonların BM Çocuk Hakları Komitesi raporlama sürecine katılmasını sağlamaktır. Grup aynı zamanda, özel kimi konularda daha büyük bir etki yaratmak için üyelerinin çabalarını koordine etmede önemli bir role sahip bir takım alt gruplara ayrılmıştır.

Bu kılavuz, Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu tarafından 2008 yılında yayımlanmıştır.

1, rue de Varembe
CH – 1202 Geneva
Switzerland

Tel: (+41) 22 740 4730

Faks: (+41) 22 740 1145

Elektronik posta: ngo-group@bluewin.ch

İnternet Adresi: www.crin.org/NGOGroupCRC

© 2008 Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu

Hazırlayan: Séverine Jacomy

Bu projenin arkasındaki itici güç olmaları nedeniyle Roberta Cecchetti ve Christine Cornwell ile mensup oldukları örgütlere, mali destekleri için Save the Children ve African Child Policy Forum'a çok teşekkürler. Ayrıca sağladıkları değerli yorumlar ve girdilerden ötürü UNICEF'ten Amaya Gillespie ve Marcelo Daher'a, OHCHR'den meslektaşlarımıza ve Çocuklar ve Şiddet alt grubunun HDK üyelerine minnettarız. SOSKunderdorf International'a ve Adimhanie Klotz'a düzenleme ile ilgilendikleri için özellikle teşekkür ediyoruz.

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu Çocuk Haklarına dair Sözleşme Uygulama Elkitabı'ndan (tamamen gözden geçirilmiş üçüncü baskı 2007) bölümlerin çoğaltılıp kullanılmasına izin verdiği için UNICEF'e teşekkür eder.

Bu belgenin içeriği ÇHS için HDK Grubu'nun görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Bu yayım Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu'nun Çocuklar ve Şiddet alt grubunun sunduğu çerçevede hazırlanmıştır.

ÖNSÖZ

Çocuklara yönelik şiddet hiçbir şekilde mazur görülemez ve şiddetin her türüsü önenebilir. Genel Sekreterliğin Çocuklara Yönelik Şiddet üzerine yaptığı ve benim de sorumluluğunu üstlenmekten onur duyduğum çalışmanın altında bu temel ilkeler yatmaktadır. Bu çalışma şiddetin yaygınlığı ve küresel çapta erkek ve kız çocukları üzerinde bıraktığı yıkıcı etkinin altını çizmede ileri bir adım atmıştır. Burada bahsi geçen öneriler BM Üye Devletlerinin sorumluluklarını yerine getirmesi ve çocuk haklarının korunması konusunda sorumlu tutulması için özel ve somut bir takım önlemler sunmaktadır.

Ancak, bu çalışma uzun bir süreç olan çocuklara yönelik şiddeti durdurmak için yalnızca bir başlangıçtır. Hükümetler, uluslararası ve bölgesel örgütler, yerel yetkililer, topluluklar, sivil toplum örgütleri, aileler, yetişkinler ve çocuklar gibi konuyla ilgili tüm taraflarca eylemin sürekliliği sağlanmalıdır. Şiddeti durdurmak herkesin sorumluluğudur.

Bunu gerçekleştirmenin önündeki en büyük zorluklardan biri ise çocuklara yönelik şiddet konusunda BM Komitesine güvenilir ve tam bilgi sağlanmasıdır. Konuya hak temelli odaklanma, şiddete karşı savaşmak için güçlü bir silahtır. BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'ye dayanarak sivil toplum örgütlerinin hatta çocukların da Komite'ye bildirimde bulunabilmesi için olanaklar halihazırda mevcuttur. Ve bu kanallardan sonuna kadar yararlanılmalıdır.

Aşağıdaki kılavuz hükümet dışı kuruluşlara Komite'ye sundukları raporlarda şiddet olayları hakkında kapsamlı bilgiye yer vermeleri hususunda yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. HDKlar burada eşsiz bir rol oynamaktadır ve Komite'ye sunulan veri ve istatistiklere kendi başlarına dahi anlam yükleyebilmektedirler. Bizi şiddeti sonlandırma hedefimize yaklaştıracak ıslah edici önlemlerin tanımlanabilmesi için, bu bilgileri kullanıp onlardan yararlanmak gerekmektedir.

Genel Sekreterliğin çalışmasını doğrudan ve dolaysız olarak takip etmeyi sağlayan ve rapor hazırlama sürecine pratik ve özel önlemler sunan böyle bir kılavuzu tanıtmaktan kişisel olarak büyük mutluluk duyuyorum. Ayrıca, bu girişimleri için Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubunu kutluyorum. Bütün ülkelerdeki HDK topluluklarının bu kılavuzu kullanmaya çağırıyorum.

Paulo Sergio Pinheiro

Bağımsız Uzman

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması

İÇİNDEKİLER

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu.....i	
Önsöz	ii
Çocuklara Yönelik Şiddeti BM Komitesine Raporlamak İçin	
Atılacak Adımlar	v
1. ARKA PLAN.....	1
BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması	1
Çocuklara yönelik şiddete dair ÇHS kapsamındaki HDK raporları.....	2
Araştırmanın izlenmesi.....	4
2. ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDET.....	6
“Çocuklara yönelik şiddet” ile kastedilen nedir?.....	6
ÇHS raporlaması ile şiddet arasında nasıl bir bağ vardır?.....	10
Şiddetin ortaya çıktığı ortamlar	10
Şiddet kategorileri.....	11
3. ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE RAPOR SUNMA	13
Mevcut kılavuzlar	13
BM Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayımlanan kılavuzlar.....	13
UNICEF’ten Uygulama Elkitabı.....	14
Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu tarafından yayımlanan kılavuzlar.....	15
Amaçların Raporlanması.....	15
Raporun Yapısı	16
Verinin toplanması, analizi ve sunulması.....	19
Önerilerin Raporlanması	22
4. ÇOCUKLARIN ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDETİN RAPORLANMASI VE VERİ TOPLAMA SÜRECİNE KATILIMI.....	23
Bir hak ve değişim etmeni olarak katılım	23
Şiddetin raporlanması sürecine çocukları katmak için yeterli hazırlık ihtiyacı.....	23
Çocuk Hakları Komitesine rapor sunmanın özgüllüğü.....	24
5. ZORLUKLARI AŞMAK.....	26
Başlıca zorluklar ve bu zorluklara yaklaşım önerileri.....	26
Çözümün bir parçası olarak yöntemler, araçlar, ortaklıklar.....	28
6. UNUTMAYIN.....	29

7. EKLER.....	31
Ek A: Ortama dayalı öneriler.....	31
Ek B: Çocuk Hakları Sözleşmesi için UNICEF Uygulama Elkitabı'nın 19 ve 37. maddelerine dayanarak oluşturulan yapılacak işlerin listeleri.....	34
Ek C: Ek C: BM Çocuk Hakları Komitesi'ne Rapor Sunan Hükümet Dışı Kuruluşlar için ÇHS Kılavuzu için HDK Grubu'ndan Alıntılar.....	42
Hükümet/Devlet tarafı raporları.....	42
HDK raporları	42
Komite'nin Oturum Öncesi Çalışma Grubu	43
Komite Genel Oturumu ve ulusal düzeyde izleme.....	44
Ek D: Örnek Mektup.....	45
Ek E: BM Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması için hazırlanmış çocukların katılımına dair yararlı kaynak belgeler.....	47
8. Yorumlarınız ve geri bildirimleriniz.....	50

ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDETİ BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE RAPORLAMAK İÇİN ATILACAK ADIMLAR

ADIM 1 BM Şiddet Araştırmasının izlenmesine ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde son gelişmelerden haberdar olun.

ADIM 2 Çocuklara yönelik şiddetin tanımlarını, amaçlarınızı ve önceliklerinizi netleştirin.

ADIM 3 BM Çocuk Hakları Komitesinin izlekleri ve tanıdığı süreyi öğrenin, veri toplamayı, rapor yapısını ve taslağınızı planlayın.

ADIM 4 Çocuk katılımını sağlayın. Buna değer verin ve bu konuda öngöründe bulunun.

ADIM 5 İlerleme kaydettikçe yardım alın ve deneyiminizi daha geniş bir çerçevenin parçası haline getirin

1. ARKA PLAN

BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS ya da Sözleşme) ile ilgili geçmiş yıllarda önemli bir gelişme kaydedilmiştir. BM Çocuk Hakları Komitesi ve eski BM İnsan Hakları Komisyonun duyduğu kaygı ve kullandığı inisiyatiften hareketle, BM Genel Kurulu BM Genel Sekreterinden çocuklara yönelik şiddet üzerine derinlemesine bir araştırma üstlenmesini talep etmiştir¹. Genel Sekreter 2003 yılında diğer BM organlarının ve sivil toplum örgütlerinin yanı sıra İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Bürosu, UNICEF ve Dünya Sağlık Örgütü ile yakın işbirliği içerisinde çocuklara yönelik şiddete dair küresel bir araştırma yürütmek üzere Brezilya'dan Paulo Sergio Pinheiro'yu bağımsız uzman olarak görevlendirmiştir². Bu araştırma, daha önce yürütülmüş ve önemli bir kilometre taşı niteliğindeki bir diğer BM araştırmasına konu olmuş silahlı çatışmalardaki çocuklar meselesine değinmemiştir³.

Tematik araştırma bilgisinin ve ülkelere dayanan bilginin toplandığı inceleme süreci iki yıl sürmüştür. Ülkenin durumuna ve ilgili politikalara dair kapsamlı bir anket 136 hükümet tarafından cevaplanmıştır. Dokuz bölgesel müzakere hükümetlerin, akademik kurumların, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile çocukların görüş alışverişinde bulunmasını ve araştırmaya bölgesel bir katkı koymasını sağlamıştır⁴.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması (ya da yalnızca 'Araştırma') Ekim 2006'da Genel Kurul'a sunulmuştur⁵. Çocuk dostu materyallerle birlikte⁶, "Çocuklara Yönelik Şiddet Dünya Raporu⁷" başlıklı daha kapsamlı bir elkitabı da basılmıştır. Bu baskı şiddetin ortaya çıktığı durumlara dair daha çok ayrıntıyı içermekte ve bu durumlar için daha ayrıntılı öneriler getirmektedir.

Bu araştırmanın iletildiği temel mesaj çocuklara yönelik şiddetin hiçbir şekilde mazur görülemeyeceği ve şiddetin her türlüşünün önlenabilir olduğudur.

Devletin bu konuda daha proaktif olması araştırmadan çıkan başlıca sonuçtur. Araştırma sadece evrensel olarak henüz yasaklanmamış idam, işkence, zararlı geleneksel bir takım uygulamalar gibi çocuklara yönelik her tür şiddeti değil, ülkelerin büyük çoğunluğunda toplumsal olarak kabul gören fiziksel cezayı da karşısına almaktadır.

1 A/RES/56/138 ve A/RES/57/190

2 E/CN.4/RES/2003/86

3 Graça Machel, Impact of Armed Conflicts on Children, A/51/306, 26 August 1996, bakınız:

<http://www.unicef.org/graca/>

4 Bakınız: <http://www.crin.org/violence/> : Bu internet sitesi sivil toplumun BM Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması üzerinde etki yaratması için bir platform işlevi görmektedir. Bölgesel istişareler ve izleme faaliyetleri de dahil olmak üzere araştırmanın birçok boyutuna dair bilgiye erişilmesini sağlamaktadır.

5 Rapora çeşitli dillerde erişmek için bakınız: <http://www.violencestudy.org/a555>

6 http://www.crin.org/docs/vio_child_friendly.pdf

7 Kitabın İngilizcesi <http://www.violencestudy.org/a553> , Arapçası <http://www.violencestudy.org/a561> adreslerinde mevcuttur.

Araştırma çocuklara yönelik şiddeti önlemek ve buna tepki vermek üzere bir takım öneriler sunmuştur.

Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırmasının Sunduğu 12 Kapsayıcı Öneri

1. Ulusal ve yerel sorumluluğu ve eylemi güçlendirmek
2. Çocuklara yönelik her tür şiddeti yasaklamak
3. Önlemeye öncelik tanımak
4. Şiddet içermeyen değerleri yüceltmek ve bilinç arttırmak
5. Çocuklarla ve çocuklar için çalışanların kapasitesini yükseltmek
6. İyileştirme ve yeniden topluma kazandırma hizmetleri sağlamak
7. Çocukların katılımını sağlamak
8. Erişilebilir çocuk dostu raporlama sistemleri ve hizmetleri oluşturmak
9. Şiddet uygulayandan hesap sormak ve şiddetin cezasız kalmamasını sağlamak
10. Çocuklara yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet boyutuna işaret etmek
11. Ulusal verinin sistematik olarak toplanmasını ve araştırma yapılmasını sağlamak ve geliştirmek
12. Uluslar arası sorumluluğu geliştirmek

Bu adımların atılması doğrudan devletin sorumluluğuna girse de HDKlar da her alanda gözlemci ve/veya ortak olarak

- Konuyla ilgili geliştirilmiş bir mevzuatı ve devletin yeterli bütçe ayırmasını savunmak, bunun için tasarılar sunmak
- Duyarlılığı arttırmak, konuyla ilgili eğitim ve bilgi vermek için kampanyalar yürütmek, eylemler düzenlemek
- Şiddetin kurbanlarına ve faillerine hukuki mücadele, psikososyal ve maddi destek, tıbbi hizmetlerle her tür tedaviyi içeren hizmetleri sağlamanın yanı sıra uzmanlara da eğitim gibi konularda yardımcı olmak
- Vaka analizi ve odak grupları içeren araştırmalar yapmak gibi kimi roller üstlenebilirler.

Çocuklara yönelik şiddet üzerine ÇHS kapsamındaki HDK raporları

Çocuk hakları ile ilgili konular üzerine çalışan birçok HDK 20 Kasım 1989'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen ve 2 Eylül 1990'da yürürlüğe giren Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye aşinadır.

O zamandan bu yana HDKlar yılda üç kere Cenevre'de toplanan BM Çocuk Hakları Komitesine raporlar sunarak ve sözlü sunumlar yaparak Sözleşmenin takip edilmesi sürecine aktif olarak katılmaktadır. Sunulan raporlar Sözleşmenin belirli ulusal sınırlar içinde nasıl uygulandığına dair ek bilgilendirmede bulunmanın yanı sıra devlet tarafı raporlarını gözden geçirmekte, analiz etmekte ve tamamlamaktadır.

Sözleşme, Sözleşmenin isteğe bağlı protokolleri, Komitenin rolü, Devletin yükümlülükleri ve HDKların payına düşen görevlere yönelik detaylı bilgi vermek üzere bir takım kılavuzlar ve uygulama elkitapları basılmıştır⁸.

HDKlar, özellikle de HDK Grubu içerisinde aktif olarak çalışan örgütler, BM Genel Sekreterinin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırmasının hazırlanmasında büyük emek sarf etmişlerdir.

HDKların Araştırmaya sunduğu katkının bir parçası olarak HDK Grubu Cinsel İstismar, Çocuklara Yönelik Şiddet ve Çocuk İstismarı Odak Noktası, 1990-2005 yılları arası BM Çocuk Hakları Komitesine sunulmuş 140 HDK raporunu gözden geçirmeyi üstlenmiştir⁹. Buradaki amaç HDKların şiddet üzerine ne tür bilgiler sağladığının altını çizmek ve araştırmaya katkıda bulunmak olmuştur.

Komiteye sunulan HDK raporlarının incelenmesi sonucunda, çocuklara yönelik şiddete dair HDKların sağladığı bilgilerin hem bölgesel açıdan hem de konu bakımından eşitsiz ve düzensiz verildiği, raporlama işinin geliştirilmesine ilişkin zorlayıcı bir ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle HDK Çocuklar ve Şiddet Alt grubu,

- Raporlar hazırlanırken çocuklara yönelik şiddet üzerine yeteri kadar tartışma yürütülmesini;
- Raporun analizi esnasında çocuklara yönelik şiddet üzerine yeteri kadar özen gösterilmesini;
- Nihai gözlemlerin çocuklara yönelik şiddete ilişkin mevcut endişeleri/konuları uygun biçimde yansıtması ve ülke düzeyinde yararlı bir izleme aracı oluşturmasını sağlamada HDK'lara yardımcı olmaya karar vermiştir.

⁸ Bu kılavuzlara III. Bölümde atıfta bulunmaktadır.

⁹ Violence Against Children : What do NGOs Know ? What do NGOs say? Geneva, Feb. 2006 ve bunun eki olan A Compilation of Extracts from NGO Reports for the Committee on the Rights of the Child relating to Violence against Children için bakınız: www.crin.org/violence/

Neden daha fazla kılavuz?

- Gösterilen ilerlemenin açık biçimde anlaşılması hükümetlerin daha etkili faaliyetlere girişmelerine yardımcı olacaktır.
- BM Genel Sekreterinin Araştırması sonrası ilk aşama kazanılan ivmeyi korumak açısından kritiktir ve tarafların çoğu (buna hükümetler de dahil) harekete geçmeyi beklemektedir.
- Çocuklara yönelik şiddet oldukça yaygın ve konuyla ilgili birçok cephede harekete geçmek için çocukların haklarını ve refahını korumak gerekmektedir.
- Şiddetin raporlanması ne kadar bütünlüklü, spesifik ve konuyla bağlantılı olursa, şiddeti durdurmak için o kadar fırsat doğacaktır.
- HDKların konumu istatistiklere ve resmi verilere anlam yüklemek bakımından eşsizdir.
- Bazı HDK raporlarında kimi zayıflıklar bulunmaktadır. HDK çevrelerinin raporlamayı geliştirmede birbirilerine yardımcı olmak gibi bir sorumluluğu vardır.
- Çocuklara yönelik şiddet konusunda HDKlar önemli bir bilgi birikimine sahiptir ve artık bu bilgi ve deneyimi resmiyete dökülmüş yollardan alıp paylaşmanın zamanı gelmiştir.

Araştırmanın takibi

2007 yılında BM Genel Kurulu bağımsız bir uzmanın aşağıdaki başlıklara odaklanmasını istemiştir:

- Araştırmanın ve çeşitli dillere tercüme edilmiş halinin yaygın biçimde dağıtımını sağlamak;
- Halk sağlığı, eğitim, çocukların korunması ve insan hakları ile çocuklara yönelik şiddete dair ulusal odak noktalarının belirlenmesi arasında köprü oluşturacak bütüncül bir yaklaşımla ulusal planlama ve yasama süreçlerinin takibine destek oluşturmak;
- BM Genel Kuruluna ilerleme raporu sunmak, ümit vaat eden pratiklere odaklanmak ve
- Taraflar arasında ağ kurup bilgi paylaşımını sağlayarak gelecek bir strateji öngörmek.

Genel Kurula sunulan 2007 İlerleme Raporundaki gelecek stratejinin önemli bir parçası da (10) BM Genel Sekreteri Çocuklara Yönelik Şiddet Özel Temsilcisi Özel Temsilciliği oluşturulmasına ilişkin tekliftir.

10 Paulo Pinheiro'nun Genel Kurulun 62. oturumuna sunduğu rapor:

http://www.crin.org/docs/Progress_report_07.pdf Diğer BM dilleri için OHCHR'nun sayfasına bakın <http://www2.ohchr.org/english/bodies/GA/62documents.htm> ve bakmak istediğiniz dilin sembolünü tıklayın.

HDKlar “çocuklara yönelik şiddet meselesinde küresel liderliği sağlamanın en iyi yolu” olarak temsilciliklerin kurulması konusunda BM üye devletlerine güçlü bir çağrıda bulunmuştur. Uluslar arası insan hakları mekanizmaları hakkında eskiden beri deneyimli HDKlar bu duruşlarını desteklemek amacıyla açıklayıcı bir belge yayımlamışlardır¹¹.

Bölgelerdeki çalışma arkadaşları ile birlikte bu HDKlar Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırmasını izlemek üzere HDK Danışma Konseyi’ni oluşturmuşlardır.

BM Genel Kurulu, 62. oturumunda (Aralık 2007) Genel Sekreterden en çok üç yıllık bir dönemi kapsamak üzere çocuklara yönelik şiddete dair Özel Temsilci tayin etmesini talep eden A/62/435 no’lu kararı kabul etmiştir.

Özel Temsilci;

- Herkesçe tanınan biri ve bağımsız küresel bir sözcü olarak çocuklara yönelik her tür şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması için çalışma;
- Araştırmanın ortaya koyduğu önerilerin uygulanmasını sağlama;
- İyi pratikleri belirleme ve paylaşma;
- BM tüm anlaşma organları ve mekanizmalarının yanı sıra BM kuruluşları ile yakın çalışma yürütme;
- İlgili HDK’ları ve özel sektörü de kapsayan sivil toplumla karşılıklı destek ve işbirliği içinde çalışma ve çocukların ve gençlerin çocuklara yönelik şiddeti önlemek ve şiddete tepki vermek üzere inisiyatiflere artan katılımını destekleme ve
- Faaliyetleri Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar Genel Sekreter Özel Temsilcisi ile işbirliği ve koordinasyon içinde yürütme yetkileriyle görevlendirilmiştir.

Çocuk haklarıyla ilgilenen HDKların çocuklara yönelik şiddet, iyi uygulama örnekleri ve çocukları her tür şiddetten uzak tutmanın ve korumanın önündeki engeller üzerine ülkelerine özgün bilgiler sağlayarak gelecekte kurulacak Özel Temsilcilikle işbirliği içinde olmaları büyük önem taşıyacaktır.

Bütün bu küresel inisiyatifler başlangıçta ilerlemeyi desteklemek içindir. Ancak Araştırma sonrası izleme sürecinin temel odağını ulusal düzeydeki uygulamalar oluşturmaktadır. Çocuklara yönelik şiddet BM Çocuk Hakları Komitesine raporlanarak bu uygulamalar hareketlendirilmeli, hızlandırılmalı ve gözlem altında tutmalıdır.

11 Follow-up to the UN Secretary General Study on Violence Against Children: Establishment of a Special Representative to the Secretary General, CRIN, DCI, ECPAT, Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children, HRW, OMCT, Plan International, Save the Children, World Vision, June 2007.

2. ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDET

“Çocuklara yönelik şiddet” ile kastedilen nedir?

Çeşitli tanımlar mevcut olmakla birlikte, ÇHS'nin (Çocuk Haklarına dair Sözleşme) 19. maddesinde geçen tanım Komite'ye rapor sunarken referans alınabilecek en iyi tanımdır.

Araştırma şiddet için ÇHS'deki “Her tür fiziksel ya da ruhsal şiddet, zarar ve istismar, ihmal veya ihmalkar davranış, kötü muamele ya da cinsel istismar da dahil olmak üzere her tür suiistimal” tanımını ve 2002 Şiddet ve Sağlık Dünya Raporu'nda geçen “ bir birey ya da bir grup tarafından tehditle veya bilfiil çocuğun sağlığına, varlığını sürdürmesine, gelişimine veya onuruna gerçek anlamda ya da potansiyel olarak zarar veren veya verebilecek kasıtlı fiziksel kuvvet ya da güç kullanılması” tanımını esas almaktadır. İkinci tanım kasıtlı ve fiziksel şiddet ile sınırlı tutulduğundan açıkça daha kısıtlayıcıdır. Bu konuda çocuk hakları savunucusu HDKlar da dahil olmak üzere birçok aktör şiddetin daha geniş bir yelpazede ele alınmasında ısrar etmiştir.

Eylemlerin, faillerin ve mağdurların, sorumlulukların, eğilimlerin ve kaynakların doğru tanımlanması genel gözlemlerin ve önerilerin desteklenmesi için büyük önem taşımaktadır.

Şiddet olarak niteleyebileceğimiz ve niteleyemeyeceğimiz şeyler arasında sınır çizmek bazen zordur. Tam da bu nedenle, bir raporda eğilimlerin açık ve net olarak tanımlanması gerekmektedir.

Örneğin, “ortaokulların büyük çoğunluğunda şiddetle ilgili sorunlar yaşanmaktadır” demek yetersizdir. Rapor bundan ziyade aşağıdaki ayrıntıları içermelidir:

- Gözlemlenen eylemlerin doğası ve şiddet derecesi (hakaretler, dövüşler, zorbalık, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, tecavüz, eylemin silahlı veya silahsız oluşu gibi);
- Şiddetin başkahramanları (çocuk kurbanlar, yetişkin kurbanlar, bireyler çeteler gibi);
- Şiddeti önleme, müdahale ve takip etmeden sorumlu olanlar;
- Olgunun ölçeği (coğrafi ve toplumsal farklılıklar, yaş ve toplumsal cinsiyet farklılıkları); ve
- Olgunun zamanla evrimi (önceye göre iyileşip iyileşmediği, azalıp azalmadığı).

Ayrıca, verinin kaynağı ve çeşidi her zaman belirtilmelidir (kendi topladığımız veriler, odak grup veya temsili örneklem, yerel veya ulusal, bağımsız bilimsel rapor ya da basın raporu gibi). Eğilimlerin tanımına ilaveten neden ve sonuçların analizini yapmak da yararlı olacaktır.

Şiddetin tüm biçimleri raporlanmaya değerdir. Aşırı olarak değerlendirilmeyen şiddet genellikle yaygın ve zarar vericidir ve bu tür şiddete dikkat çekilmelidir.

Sözleşme'nin tümü çocukların şiddetten korunmasıyla bağıntılı olsa da bazı maddeleri özellikle bu konuya işaret etmektedir. Madde 19 istismar ve ihmali ele alırken, Madde 37 işkenceyi veya zalim, insanlık dışı ve küçük düşürücü diğer davranışları ve cezaları yasaklamaktadır. Madde 39 ise her tür şiddet kurbanı çocukların rehabilitasyonu için çağrıda bulunmaktadır. Diğer maddeler (32, 34, 35,36) istismarın birçok çeşidine işaret etmektedir. Ancak herhangi bir madde bağlamında raporlama yaparken, BM Şiddet Araştırmasının “her türlü şiddet”in Sözleşme kapsamında olduğunu vurguladığı unutulmamalıdır. Şiddetin “en ciddi” olanı konusundaki görüşler oldukça farklılık gösterebilir. Bu nedenle yalnızca “en ciddi”ymiş gibi görünen ya da basında en popüler olan ile daha dokunaksız olduğu düşünülenler değil “her türlü şiddet” mümkün olduğunca çok araştırılmalıdır.

Çocukların görüşleri de şiddetin tanımına ve şiddete karşı önerilerin önceliklendirilmesine içerik kazandırmaktadır.

Çocukların bakış açılarına gereken ağırlık ve önem verilmelidir. Örneğin, çocuklar tarafından yürütülen bir cinsel şiddet araştırması istismar vakalarının gerektiği gibi raporlanmadığını ortaya çıkarmıştır. Bazı çocuklar cinsel şiddetin sadece tecavüz anlamına geldiğini, cinsel istismarın diğer biçimlerinin “normal” olduğunu veya fiziksel zarar vermeyen istismarın şiddetten sayılmadığını sanmaktadır. Kültürel ve dilsel nüanslar ancak çocukların katılımı sağlanarak açığa çıkarılabilir. Çocukların fikrini sormadan yetişkinler tarafından yürütülen araştırmalar ve hazırlanan raporlar bu can alıcı noktaları gözden kaçırabilmektedir.

Çocukların görüşleri ve anlayışları çocuk hakları eğitimi, kapasite geliştirme ve ana baba ile yetişkin desteği sayesinde gelişecektir. Bu nedenle, kavramların ve tanımların netleştirilmesinden önce ve sonra, neye atıfta bulunduğunuzu açıkça belirtmeniz ve çocuklardan ve diğer kaynaklardan edindiğiniz bilgileri karşılaştırmanız büyük önem taşımaktadır.

Çocuklar da kendi yazılı ve/veya sözlü raporlarını hazırlamaları konusunda desteklenmelidir. Kendi sözcükleriyle düşüncelerini ortaya koymaları ve akranları ile yürüttükleri tartışmaların sonuçları Çocuk Hakları Komitesinin üyeleri ve tüm ulusal aktörler üzerinde eşsiz bir etki bırakacaktır. Bu aynı zamanda katılımcı tüm çocuklar için önemli deneyim ve güçlenme süreci anlamına gelmektedir.

Araştırmacılar olarak gençler

Yetişkinler onları çalışmalarına nasıl katacaklarını henüz bilmediğinden çocuklar ve gençler çoğu zaman kendileri adına gerçekleştirilen faaliyetlerin yalnızca gözlemcileri konumundadır. Bir atölye çalışması gençlerin tamamen dahil edildiği bir araştırma hazırlamış, bu araştırmadaki gençler görüşmeci olarak sadece metodoloji eğitiminden geçmemiş ayrıca metodolojinin geliştirilmesi aşamasında da tümüyle etkin bir rol oynamışlardır. Bu deneyim, gençlerin yalnızca kendileri de genç olduğu için değil kendi deneyimlerini de gördükleri gençlerle paylaştıkları için onlardan bilgi almada oldukça başarılı olduklarını göstermiştir. Ayrıca yaşın başarılı görüşmeler yapabilmek için en önemli faktör olmadığını, bundan ziyade görüşmeyi yapanla görüşülen kişi arasındaki ortak noktaların görüşmenin başarısı üzerinde etkili olduğunu ortaya koyan iyi bir ders olmuştur. Bu, başka alanlar söz konusu olduğunda da geçerlidir - örneğin, göçmen bir etnik grubun temsilcisi grubun diğer üyeleriyle görüşmede başarılı olabilir. Buna bir örnek de genç görüşmecilerin gördükleri kişilerle “aynı dili” kullandığı, bunun da görüşmeci ile görüşülen arasındaki güven ilişkisinin kurulmasında önemli olduğu ve görüşülen kişinin bu sayede kendisini daha özgürce ifade ettiğine dair proje yöneticisinin edindiği gözlemdir.

(...) Bir diğer projede gençler araştırmada yer alarak kendilerinin de değiştiğini, motivasyonlarının arttığını, anlayışlarının zenginleştiğini, izleme faaliyetlerine yönelik becerileri ve ilgilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. (...) Proje koordinatörlerinden biri proje kapsamındaki kontrol deneylerinden birinde kendisinin ve “profesyonel” meslektaşlarının gençlerin daha önce ulaştığı sonuçların aynısına ulaştıklarına dikkat çekmektedir:

Otuz denekten yalnızca biri kendini tehdit altında hissederken aynı gruptan dördü istismara uğradıklarını, sekizi de daha önce tehdit altında olduklarını hissettiklerini söylemişlerdir. Açıkçası bu projede gençler gördükleri kişilerden daha fazla bilgi edinebilmişlerdir. (...) Araştırmanın bir diğer sonucu da çocukların cinsel şiddetin yalnızca en uç biçimlerini raporlaması ve düşük dozda şiddeti onaylamasıdır. Bu da onları şiddete karşı daha savunmasız hale getirmektedir. Bu nedenle, soru sormaktan çok çocukların ve gençlerin farklı türden destekler (tıbbi, hukuki, danışma, sığınma gibi) için nerelere gitmeleri gerektiği konusunda onlara bilgi vermek iki kat daha önemlidir.

Second World Congress Against the Commercial Sexual Exploitation of Children June Kane, Analysis of workshops, 2001, sayfa 12-14 Bakınız: <http://www.csecworldcongress.org/en/yokohama/Reports/> (Ayrıca Bölüm IV ve Ek E’deki Save the Children ve ACPF basımlarına bakınız)

Uluslararası standartlar nelerin şiddet sayıldığına dair bir takım açıklamalar getirmektedir, ancak resmi standartlara uymak takibe, refleks üretmeye ve ilerlemelere olan gereksinimi dışlamamaktadır.

Örneğin, uluslararası hukuk bakımından çocuk işi ile bir tür şiddet biçimi olan çocuk işçiliğini birbirinden ayırmak gereklidir. Çocuk işi kimi durumlarda ve bazı koşullar altında hoş görülebilirken, milyonlarca çocuk en kötülerini de dahil olmak üzere çocuk işçiliğinin birçok haliyle yüz yüze gelmektedir. Devletler çocuk işçiliğini ortadan kaldırmaya çalışmakla yükümlüdür (12) ve çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerini sonlandırmak için acil önlemler almaktadır (13).

(12) ILO 1973 Asgari Yaş Sözleşmesi (no.138)

13 ILO Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Önlenmesi Sözleşmesi, 1999 (no.182)

Çocukların çalıştığı durumlarda yaşla ilgili koşulların ve uluslararası sözleşmelerce belirlenen koruyucu şartların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir. Hafif işler için asgari yaş 13 iken (daha az gelişmiş ülkeler için bu sınır 12 olabilmektedir) ağır ve tehlikeli işler için 18'den aşağı değildir (özel koruma ve eğitimle sınır 16 olabilir). Ancak bu koşullar sağlansa bile işverenlerce uygulanan veya çalışma arkadaşları arasındaki şiddet -ya da en genel anlamıyla iş yerindeki şiddet - önlenmeli ve takip edilmelidir.

Çalışan çocukların yaşamlarında şiddet

Çocuklara yönelik iş yerindeki şiddete karşı verilecek en açık tepki onları o ortamdan uzaklaştırmaktır. Ancak, bunun birçok çocuk için kolay bir seçenek olmadığı unutulmamalıdır. Çocukları şiddetin var olduğu iş yerlerinden uzaklaştırmaya çalışan programlar aynı zamanda çocukların bu tür yerlerde çalışmalarının ekonomik, toplumsal ve kültürel nedenlerine dikkat çekmelidir. Aksi halde bu çocuklar bu tür yerlerde ve benzer koşullar altında tekrar çalışmaya başlayacaktır. Programlar çocuk işçilere ve ailelerine ulaşmadıkça, onların tutumlarını, beklentilerini ve görüşlerini değiştirmeye çalışmadıkça çocukları onları sömüren iş yaşantısından tamamen uzaklaştırmaları mümkün görünmemektedir(...).

Sömürücü ve istismarcı çocuk işçiliğine karşı 150 yıllık mücadele deneyimine ve çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden çocukları çekip almanın yollarını bulmada kat edilen önemli ilerlemeye rağmen, özel olarak çalışan çocukların yaşamlarındaki şiddete müdahale etmekle ilgili deneyim sınırlıdır.

P.Pinheiro, World Report on Violence against Children, sayfa 233-234

Hukuki normlar, tanımlar ve istatistikler gerçekliğe karşı kontrol edilmelidir. Ayrıca mevcut normların çocuklara yönelik şiddeti önlemeye mi yoksa şiddete sevk etmeye mi yönelik olduğu belirtilmelidir. Tanımların veri ve istatistikleri nasıl etkilediği analiz edilmeli, gerekirse bu tanımlar tamamlanmalıdır.

Yaş sınırları koruyucu bir etken olabilmekte ancak aynı zamanda istismarı da tetikleyebilmektedir. Örneğin, evlilik ve cinsel rıza için 16 yaş sınırı, daha küçük kızlar yönelik hane içi şiddeti ve cinsel istismarı önleyebilir; ama bu aynı zamanda, yetişkin olarak düşünülen ve kendilerine öyle davranılan 16 yaşından büyük kızlar söz konusu olduğunda şiddet ve cinsel istismarın mazur görülebileceği gibi yanlış bir yaklaşıma da sebep olabilir. Ya da cezai ehliyet için yaş sınırı ne olursa olsun, hükümet 18 yaş altındaki hukuken sorun yaşayan bütün insanlara şiddet içermeyen tepkiler verilmesini ve çocuğun haysiyetine saygı gösterilmesini garanti altına almalıdır.

Tanımlar da istatistikler üzerinde de etki yaratmaktadır. Gerçeği uygun biçimde yansıtmak için tanımlardaki farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, çocuk tanımı söz konusu olduğunda yaş aralığı araştırmadan araştırmaya farklılık göstermektedir veya belirli bir bağlamda "tüm çocukları" kapsamamaktadır. Ortak tanımların olmayışı uluslararası karşılaştırmalı araştırmaların önünde engel teşkil etmektedir. Ayrıca farklılıklar devletin yaptığı tanımlamalar ve bunlara denk düşen istatistikler çocuklara yönelik şiddete dair saha deneyimini yansıtmadığında veya farklı bakanlıklar Komiteye sunulan Devlet tarafı raporu için bilgi sağlarken aynı tanımları kullanmadığında ulusal düzeyde de ortaya çıkabilmektedir.

Bu noktada işkencenin tanımı önemli bir örnek oluşturmaktadır çünkü birçok devlet kendi ulusal yasalarında bile işkencenin tanımıyla ilgili olarak İşkenceye Karşı Sözleşmenin birinci maddesine uymamaktadır. HDK raporları bu farklılıkları ve bu farklılıkların çocuklara yönelik şiddetin kaydı - ya da kayıt edilememesi - üzerindeki etkilerini açıklayıp analiz edebilir veya tamamlayabilir.

ÇHS raporlaması ile şiddet arasında nasıl bir bağ vardır?

Alternatif raporunuzda çocuklara yönelik şiddete odaklanmak Araştırmanın sunduğu önerilere katkıda bulunmanın bir yoludur. Ek D’de hükümetin bu konuyu takip etmesi için talepte bulunmanıza yarayacak örnek bir mektup bulacaksınız. Resmi görevlilere uluslararası yükümlülüklerini düzenli olarak anımsatmak büyük önem taşımaktadır.

Araştırma yayımlandığından beri Komite nihai gözlemlerinde sistematik biçimde bu meseleye atıfta bulunmaktadır. Bunu da “Sivil haklar ve özgürlükler” (7,8, 13-17, 37a no.lu maddeler) veya “Aile çevresi ve alternatif bakım” (5, 18, 9-11, 19-21, 25, 27, 39 no.lu maddeler) başlıkları altında yapmaktadır. Komitenin diğer başlıklar altında da şiddetle ilgili gözlemlerde bulunduğunu ve raporlarınızın da inceleme altındaki madde veya kavram dizisine uygun düşebileceğini biliniz.

Komitenin çocuklara yönelik şiddet incelemesiyle ilgili bir diğer önemli nokta ise incelemenin hak temelli olmasıdır. İnceleme böylelikle ÇHS’nin aşağıdaki temel ilkeleri ışığında, Devletin bu konuda harekete geçmesinin ne kadar yerinde olduğuna dikkat çekmektedir:

- Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı
- Ayrımcılık gözetmeme
- Çocuğun yüksek yararı
- Çocuğun katılımı

Şiddetin ortaya çıktığı ortamlar

Burada ‘ortam’ ile şiddetin ortaya çıktığı mekan ve yerler kastedilmektedir. Araştırma şiddeti çocukların gerçek yaşam çevrelerinden hareketle analiz etmek amacıyla beş ortamdan bahsetmektedir:

1. **Evde ve aile içinde çocuklara yönelik şiddet:** fiziksel şiddet (ölümle sonuçlanan veya sonuçlanmayan), ihmal, cinsel şiddet, yakın ilişkilerde ve çocuk yaşta yapılan evliliklerde görülen şiddet, zararlı geleneksel uygulamalar ve psikolojik şiddet.
2. **Okullarda ve eğitsel ortamlarda çocuklara yönelik şiddet:** fiziksel ve psikolojik ceza, ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet, cinsel şiddet, zorbalık, dövüşmek, fiziksel saldırı, cinayet ve ciddi yaralama ve okullardaki silahlar.
3. **Bakım evlerinde ve adalet kurumlarında çocuklara yönelik şiddet:** yetimhane, sığınma evleri ve diğer bakım evlerindeki şiddet, gözaltı ve tutuklulukta şiddet, ve diğer çeşit devlet gözetimi altındaki çocuklar yönelik şiddet (mülteciler, sığınmacılar,

göçmenler, kimsesiz çocuklar, cezaevi benzeri yerlerde ve barış zamanı ordularındaki çocuklar).

4. **İşyerlerinde çocuklara yönelik şiddet:** ev içi işlerde görülen şiddet, zoraki işçilik, geleneksel ve modern kölelik biçimleri, seks endüstrisinde ticari cinsel sömürü, tehlikeli koşullar altında çocuk işçiliği.
5. **Toplum içinde çocuğa yönelik şiddet:** Özellikle ergenlik çağındakilere yönelik polis veya diğer yetkililer tarafından uygulanan fiziksel ve cinsel şiddet, sokak çocuklarına, AIDS’li çocuklara, mülteci, ülkesine geri dönen ve ülke içinde mülteci konumundaki çocuklara yönelik şiddet ve çocuklara cinsel yönelimleri ile toplumsal cinsiyet kimlikleri nedeniyle uygulanan şiddet.

Araştırmanın bu ortamların her birine özel olarak sunduğu öneriler Ek A’da yer almaktadır. Ancak Komite’ye sunacağınız raporda “ortam” temelli bir yaklaşım izlemek yerine ortamları meseleyi bir bağlam içine yerleştirmenin ve konuyu kapsamlı bir şekilde gözden geçirip geçirmedığınızı kontrol etmenin bir aracı olarak kullanmanızı tavsiye ediyoruz.

Şiddet Kategorileri

Elinizdeki mevcut tüm bilgiyi dikkate alıp almadığınızı kontrol etmek için aşağıdaki şiddet kategorileri listesinden yararlanabilirsiniz. Bu liste CRIN’in çocuklara yönelik şiddetle ilgili internet sitesinden alınmıştır: <http://www.crin.org/violence>. Kategorilerle ilgili mevcut kaynakları görmek için bu adrese girip bir kategorinin üzerine tıklayınız.

Fiziksel ve Psikolojik Şiddet

- Kaçırma/yoldan çıkarma
- Zorbalık
- Ölüm cezası
- Hane içi şiddet
- Mahkeme dışı icra
- Çete şiddeti
- Zararlı geleneksel uygulamalar
- Namus cinayetleri
- Çocuk/Bebek Öldürme
- Fiziksel cezanın adli kullanımı
- Çocuk kaçırma
- Fiziksel istismar
- Fiziksel ceza
- Psikolojik istismar
- Psikolojik ceza
- Devlet şiddeti
- İşkence, zalim, insanlık dışı ve küçük düşürücü muamele

İhmal

- Terk etme
- Tehlikeli, zararlı veya kazaya sebep olabilecek iş

- Yoksunluk
- Devletin ihmali

Sömürü

- Pornografi
- Seks turizmi
- Cinsel sömürü
- Kölelik
- İnsan ticareti
- İş yerinde şiddet

Bu liste kapsamlı ve zorunlu bir liste ortaya çıkarmak üzere hazırlanmamıştır, ancak buradaki şiddet türlerinden herhangi birini raporunuzda kullanmayı düşünmediyseniz ya da düşünmüyorsanız:

- Ülkede bu şiddet türüne az rastlanıp rastlanmadığını;
- Bu meseleye dair genel bir bilinçsizliğin hakim olup olmadığını ve/veya ilgili verinin bulunup bulunmadığını; ya da
- Bu şiddet türünün yaygın olarak görüldüğünü ancak elinizde yeterli kanıt ve ayrıntı olup olmadığını açıklayabilirsiniz.

Bu sorulara vereceğiniz yanıtlar Komite'nin ilgisini çekebilir. Bu nedenle, bunları açıklayan bir paragraf ekleyebilir veya daha ileri bir araştırmaya girişebilir ve/veya raporunuza dahil etmek üzere size daha kapsamlı bilgi vermesi için bu konuda uzmanlaşmış bir HDK ile iletişime geçebilirsiniz.

3. ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİNE RAPOR SUNMA

Mevcut kılavuzlar

BM Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunma fırsatından en iyi şekilde yararlanmak için devlet ve HDK'lara yönelik yürürlükteki prosedürleri ve süreçleri iyi anlamak gerekmektedir. Bu konuya dair birçok kılavuz bulunmaktadır. Aşağıda bunlar arasında en yararlı olanları yer almaktadır:

BM Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayımlanan kılavuzlar

Komite Devlet taraflarını ve diğer aktörleri çalışma yöntemleri ve raporlama için gereken şartlar konusunda bilgilendirmek için bir takım belgeler yayımlamıştır. Bu konudaki her tür bilgi için: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/>.

Komite ile etkin biçimde çalışmak için HDK'lara önerilen 3 adım
<p>1</p> <p>Komite'ye ait geçmiş nihai gözlemler ve en son hükümet raporu da dahil olmak üzere ülkenizin geçmiş kayıtlarını inceleyin. En son hükümet raporu için bakınız: http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/sessions.htm</p> <p>Komite'nin yaklaşımını anlayabilmek için diğer resmi taraflarla ilişkili belgelerin yanı sıra bu dokümanları da inceleyiniz.</p>
<p>2</p> <p>Aşağıdaki resmi raporlama ve katılım kılavuzlarını dikkatle okuyunuz:</p> <ul style="list-style-type: none">• Overview of the reporting procedures. CRC/C/33, 24 Ekim 1994 (İngilizce, Fransızca veya İspanyolca): http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/CRC.C.33.En?Opendocument• The Committee's guidelines for the participation of partners (CRC/C/90 Ek VIII İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Arapça veya Çince): http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/partners.htm• General Guidelines for periodic reports of States Parties under the CRC (revised) CRC/C/58/Rev.1., 29 Kasım 2005 (İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Arapça veya Çince): http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/CRC.C.58.En?Opendocument <p>Aşağıdaki kılavuzlardan da yararlanabilirsiniz:</p> <ul style="list-style-type: none">• Revised guidelines regarding initial reports to be submitted by of States Parties under Article 8, paragraph 1 of the Optional Protocol to the CRC on involvement of children in armed conflict. CRC/C/OPAC/2, 19 Ekim 2007 (İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Arapça): http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.OPAC.2_en.pdf• Revised guidelines regarding initial reports of States Parties under the Optional Protocol to the CRC on the sale of children, child prostitution and child pornography. CRC/C/OPSC/2, 3 Kasım 2006 (İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Arapça veya Çince): http://www.crin.org/docs/Reporting_Guidelines_OPSC.pdf
<p>3</p> <p>Ayrıca, Sözleşmenin şiddetle ilgili maddelerine Komitenin getirdiği açıklamalarla ilgili anlayışınızı ve bilginizi arttırmak için bedensel cezalandırma ve diğer alçaltıcı cezalara</p>

(CRC/GC/2006/8) dair Sözleşmenin 8 no'lu Genel Yorumunu ve çocuklara yönelik şiddete karşı ortaya atılan önerilerle ilgili dönemin genel tartışmalarını okuyunuz:

- State violence against children (CRC/C/97, 22 Eylül 2000): <http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/doc/days/violence.pdf>
- Violence against children in the family and in the schools (CRC/C/111, 28 Eylül 2001): <http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/doc/days/school.pdf>

Eğer vaktiniz varsa dönemin genel tartışmalarına ait geçmiş zengin belgelere de başvurabilirsiniz.

<http://www.crin.org/docs/resources/treaties/crc.25/Ek-VII-CRIN.asp>

<http://www.crin.org/docs/resources/treaties/crc.28/Ek-III-CRIN.asp>

UNICEF'ten Uygulama Elkitabı

Raporlama süreci boyunca adım adım destek almak için UNICEF tarafından hazırlanmış Çocuk Haklarına dair Sözleşme için Uygulama Kitabı'ndan (tamamen gözden geçirilmiş üçüncü baskı 2007) yararlanmak bir zorunluluktur. Bu kitap faydalı raporlamada yapılacak işlerin listeleri ve tavsiyelerle birlikte Sözleşmenin her bir maddesinin detaylı analizini içermektedir.

Yazarı: Rachel Hodgkin and Peter Newell

Dili: İngilizce (2007 baskısı), Fransızca (2002 baskısı), İspanyolca (2002 baskısı)

<http://www.unicef.org/publications>

Bu kılavuzlardan seçilmiş kimi alıntılar Ek B'de bulabilirsiniz.

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu tarafından yayımlanan kılavuzlar

1989'dan beri HDKların her ülkede incelemelere katılımını sağlamaya çalışan uluslararası bir platform olan Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu, Çocuk Hakları Komitesi'ne Rapor Sunan Hükümet Dışı Kuruluşlar için yayımladığı kılavuzda konuyla ilgili edindiği bilgi ve uzmanlığı paylaşmaktadır (Gözden geçirilmiş, 2006)

Dili: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Türkçe ve Azerice:
<http://www.crin.org/NGOGroupforCRC>

Bu kılavuzlardan seçilmiş alıntılar Ek C'de bulabilirsiniz.

Hedeflerin raporlanması

Bilgilerinizi düzenlemeden önce aklınızda net hedeflerin olması gereklidir. BM Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması için saptanan hedeflerin bazıları BM Çocuk Hakları Komitesine sunacağınız rapor için de geçerli olabilir.

Bu genel hedefleri gözden geçirmek, tartışmak ve bunların veri toplamada önceliklerinizi ve kapasitenizi ne ölçüde karşılayıp karşılamadığını test etmek işinize yarayabilir.

- Çocuklara yönelik şiddetin günlük ve yaşamsal döngüsünü örneklerle anlatarak birçok şiddet biçimini birçok ortamda sergileyin.
- Durumla ilgili mevcut insan haklarını ve diğer yasal çerçeveleri inceleyerek ve bunun sorumluluğunu taşıyarak Devletin ve diğer aktörlerin şiddeti önleme, şiddete müdahale etme ve şiddetten kurtulma konusundaki sorumluluğuna işaret edin.
- Farklı ortamlarda kimlerin şiddete tepki vermeye yardımcı olabileceğinin yanı sıra şiddetin nerede ve nasıl ortaya çıktığını tasvir edin. (Bu aynı zamanda şiddetin farklı biçimlerinin temel sebep ve sonuçlarının analizini de içerebilir.)
- Türü ve şiddet derecesi bakımından farklı ortamlarda şiddeti etkileyen temel unsurlar ile şiddeti önleme, şiddete müdahale etme ve şiddetten kurtulmayla ilgili temel görüşleri ayrıştırın.
- Neden bazı eylem ve davranışların Sözleşme kapsamında bir tür şiddet olarak ele alınması gerektiğini kanıtlayın ve bunların neden Sözleşmeye aykırı olduklarını açıklayın.
- Kaydedilen ilerlemeyi belirtin ve önleme, müdahale ve kurtulmaya yönelik olumlu strateji ve deneyimlerden örnekler verin.
- Önleme, müdahale ve kurtulmaya yönelik temel faaliyetler hakkında tavsiyelerde bulunun.
- Takip ve daha ileri izleme adımlarını önerin.

Ayrıca, burada yansıttığınız düşüncelerinizin sonuçlarına raporunuzun giriş bölümünde yer vermelisiniz.

Raporun Yapısı

BM Çocuk Hakları Komitesi'ne çocuklara yönelik şiddet konusunda rapor sunmanın zorluğu, meselenin bir rapor genelinde bir ana hatta oturtulması ile özellikle şiddetle ilgili maddeler (çocukların her türlü şiddetten korunması ile ilgili 19. madde, işkence ve özgürlükten mahrum etmeyle ilgili 37. madde ve çocuk kurbanların rehabilitasyonu ile ilgili 39. madde) bağlamında bilgi sağlanması arasındaki doğru dengeyi tutturmaktadır.

Taraf Devletler kendilerini genellikle bu maddeler bağlamındaki şiddet vakaları ve bunlarla ilgili politikalar hakkında bilgi sunmakla sınırlandırmaktadır. Başlı başına şiddet teşkil eden meselelerle ilgili maddeler (cinsel sömürü ile ilgili 34. madde, silahlı çatışmalardaki çocuklarla ilgili 38. madde gibi) söz konusu olduğunda bile, şiddetin etkisi açısından durumu nadiren analiz etmektedirler ve çoğunlukla kanun hükümlerine odaklanmaktadır.

Raporunuzun yapısına karar verirken bir Devlet tarafına kıyasla daha fazla esnekliğe sahip olacaksınız. Ancak yine de raporunuz kısmen ya da tamamen resmi formatla bağlantılı olursa daha etkili olacaktır.

Devlet raporunu ne kadar iyi tamamlayacağınıza/yanıt vereceğinize dayanarak, elinizdeki bilgiyi (1) şiddete odaklamayı, (2) diğer konulara içselleştirmeyi (3) bu bilgiyle şiddeti hedef göstermeyi seçebilirsiniz. Ve elbette bu üç yaklaşımı da birleştirebilirsiniz.

1. ODAKLANMA – Genel eğilimler, yasama ve politikalar açısından aşağıdaki noktalara değinerek madde 19 ve madde 37 bağlamında hükümetin sunduğu bilgilerin tamamı hakkında yorumlar yapın ve bu bilgileri tamamlayın:

- Bu planın uygulanmasını teşvik etmek için bir odak noktası tayin edilmesi de dahil olmak üzere çocuklara yönelik şiddeti önlemeye ve tepki vermeye yönelik önlemlerin ulusal planlama süreçlerine entegrasyon.
- Çocuk Haklarına dair Sözleşme ile uyum içerisinde yasal çerçeveleri güçlendirmek ve her türlü şiddetin yasaklanması için kamuoyu oluşturmak.
- Şiddetin önlenmesi
- Çocukların katılımının ve bunu destekleyen yapıların artırılması.
- Veri toplama ve araştırma süreçlerinin güçlendirilmesi.

Bunları 34, 38 ve 39.maddeler bağlamında da yapabilirsiniz.

2. DAHİL ETME –BM Çocuk Hakları Komitesi tarafından önerilen her bir grup madde bağlamında şiddetle ilgili bilgi sağlayınız:

- Uygulama için genel önlemler (4, 42 ve 44.6 no'lu maddeler);
- Çocuk tanımı (1 no'lu madde);
- Genel ilkeler (2, 3, 6 ve 12 no'lu maddeler);
- Sivil haklar ve özgürlükler (7, 8, 13-17 ve 37a no'lu maddeler);
- Aile çevresi ve alternatif bakım (5, 18.1, 18.2, 9, 10, 27.4, 20, 21, 11, 19, 39 ve 25 no'lu maddeler);
- Temel sağlık ve refah (6.2, 23, 24, 26, 18.3, 27.1, 27.2 ve 27.3 no'lu maddeler);
- Eğitim, boş zamanlarda yapılan faaliyetler ve kültürel faaliyetler (28, 29 ve 31 no'lu maddeler); ve
- Özel koruma önlemleri:
 - i. Acil durumlardaki çocuklar (22, 38 ve 39 no'lu maddeler);
 - ii. Kanunla çatışma içinde olan çocuklar (40, 37 ve 39 no'lu maddeler);

- iii. Fiziksel ve psikolojik iyileşme ve topluma yeniden kazandırma süreci içinde olanlar da dahil olmak üzere istismar edilen çocuklar (32, 33, 34, 35, 36 ve 39 no'lu maddeler); ve
- iv. Bir azınlığa veya yerli halka mensup çocuklar (30 no'lu madde).

Şiddetin rapor boyunca bir ana hatta oturtulması ve vurgulanması - Belize Örneği

Alternative report by the National Organisation for Prevention of Child Abuse and Neglect (10/01/2005)

(www.crin.org/docs/resources/treaties/crc.38/Belize_ngo_report.doc)

Bu rapor Komitenin tavsiye ettiği üzere Devlet tarafının raporlarındaki grupları takip etmektedir. Her grupta betimlemelere ve derinlemesine analize başlamadan önce aşağıdakilere kısaca değinmektedir:

- maddenin temel hususları;
- Komitenin bir önceki incelemede bu madde bağlamında ilgilendiği temel nokta ve
- HDKlar tarafından gözlemlenen gerçekliğin anahtar kelimeleri.

Bu yöntem okuyucu için oldukça faydalıdır. Bağlantı noktalarını vurgulayarak okumayı kolaylaştırır. Öyleyse ÇHS'nin gözden geçirilmiş her bir maddesinin şiddete dair güçlü kaygılar taşıyıp taşımadığını kısaca göstermek için “çocuklara yönelik şiddet” gibi bir nokta daha ekleyerek bu modeli neden takip etmeyelim?

3. HEDEFLEME – Komitenin dikkatini çekmek istediğiniz özel bir şiddet türü, mağdur veya alan üzerinde karar kılın.

Örgütünüz fazlaca özelleşmiş olabilir ya da bir alana yeni bir olgu, ciddi veya yaygın bir ihlal olduğu için ya da siyasi zamanlamadan ötürü özel ilgi göstermek gerekebilir. Bu da özel hedefli rapor üretilmesini haklı çıkarabilir.

Ancak Komitenin ayrı konularla ilgili veri girdisinin tekrarlanmasını önlemek amacıyla HDK'lara tek bir koalisyon raporu sunmalarını tavsiye ettiğini unutmayın. Bu nedenle, raporunuzu hazırlayabilir ve genel rapora dahil edilmesi için ulusal HDK koalisyonunuzla iletişime geçebilirsiniz. Ya da, belirli bir hedefe sahip veri girdinizi Komiteye teslim edebilirsiniz – ancak yapacağınız girdinin oldukça net ve özlu olması gerekmektedir çünkü eğer konu fazlaca özel bir konu ise muhtemelen oturum öncesinde çağrılmayacaksınız.

Eğer konunuz Sözleşmenin iki İsteğe Bağlı Protokolü'nden (OP) biri ile yakından ilişkili ise tam katkıda bulunmak için OP uygulamasını inceleme fırsatından yararlanmalısınız.

Savunmasız bir gruba odaklanmak – Çek Cumhuriyeti örneği

Written Comments of the ERRC Concerning the Segregation of Romani Children in the Czech Republic by ERRC- European Roma Rights Centre (13/01/2003)
(www.crin.org/docs/resources/treaties/crc.32/Czech_ERRC_ngo_letter.doc)

Bu 5 sayfalık kısa rapor bir mektup biçiminde sunulmuştur. Durumu ve durumun ilgili çocuk grubu için ortaya çıkardığı sonuçları açıkça tanımlamakta, az ancak güçlü sayısal veriler içermektedir. Rapor dayandığı saha araştırmasının tamamını kapsamak yerine, gerektiği yerlerde araştırmaya atıfta bulunmaktadır. Konuyla ilgili geçmiş hukuki ve siyasi temel örnekleri sıralamakta ve hükümete sunulan oldukça özel önerilerle son bulmaktadır.

Bu örnekte olduğu gibi bu yaklaşım iyi belgelendiğinde ve planlandığında oldukça etki yaratabilmektedir.

Bazı HDKlar, sonuç olarak, ÇHS raporlama sürecini kendi ülkelerindeki çocukların durumunu ülke özelinde özgün biçimde analiz etme ve farklı yaklaşımları birleştirme fırsatı olarak değerlendirmektedir.

Özel hakları ve bu hakların ihlallerini seçmek – Brezilya örneği

Supplementary Report to Brazil's period report on the implementation on the UN Convention of the Rights of the Child by ANCED (13/09/2004)(www.crin.org/docs/resources/treaties/crc.37/Brazil_ngo_report.doc)

Bu rapor iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm analitik bir bakış açısıyla şu dört hakkı ele almayı amaçlamaktadır: (1) katılım hakkı, yönetime odaklanma; (2) hayatta kalma hakkı, sağlıkla ilgili konular özellikle de yetersiz beslenme; (3) gelişme hakkı, kaliteli temel eğitimle başlayan eğitim üzerine bir tartışma; ve (4) korunma hakkı, kanunla çatışma içinde olan ergenlerle ilgili bir araştırma (adalet erişim/ uygulanan zorunlu yasal sürecin teminatı ve sosyo-egitsel önlemlerin uygulanması) ve Brezilya'daki genç insanların öldürülmesi sorunu üzerine bir sunum. İkinci bölüm ise çocuklar ve ergenlerin kendi haklarıyla ilgili

görüşlerinden oluşmaktadır. Bu yaklaşım Devlet tarafıyla birlikte üzerinde konuşulması gereken öncelikli alanlar açısından da Komite'ye güçlü bir mesaj iletmektedir.

Veri toplama, analizi ve sunumu

Raporun amaçları ve basit yapısı bir kez oluşturulduktan sonra, veri toplama ve analiz işini farklı yollardan organize edebilirsiniz. İşte en yaygın yaklaşımlar:

- Sahip olunan, üzerinde anlaşılan ve sürecin başında test edilmiş ortak kılavuzlar ve araçlarla birlikte bir editör takımı tarafından yürütülen Temsili/Merkezi olmayan veri toplama (saha araştırması gibi).
- Diğer meslektaşların dikkatli incelemeleri ve uzmanlar (avukatlar, istatistikçiler vs.) tarafından yapılan gerekli girdiler eşliğinde 'Tek kişilik bir iş' (masa başı çalışması gibi)
- Yapılacak işin konulara göre - Örneğin, farklı örgütlerden (ulusal koalisyon raporu gibi) gelen kişilerden oluşan, konulara göre ayrılmış bir editör takımı aracılığıyla - düzenlenmesi (ancak tek bir editörün dengeli bir yapı, üslup ve girdileri sağlamak için yapılan işi kontrol etmesi gerekmektedir.)

Raporu hazırlayan çekirdek grubun ötesinde veri toplama ve analiz süreçlerinde taban katılımının nasıl arttırılabileceğini düşünün. Veri toplama sürecine katılmaları için çocuklara yönelik veya çocuklar arasındaki şiddetle her gün karşılaşan uzmanlaşmış profesyonel grupların yanı sıra ana babalardan, öğrencilerden ve öğretmen derneklerinden temsilcilerle şiddetin bir sorun olarak gözlendiği bölgelerden yurttaş öbeklerini davet edin. Ya da onların tepkilerini derleyerek bulgularınıza ekleyin.

Katılım seferberliği sürecine müdahil olmak için raporlama fırsatını kullanmak – Benin örneği

Comité de Liaison des Organisations Sociales de Défense des Droits de l'Enfant
(CLOSE) (01/03/2005)
(http://www.crin.org/docs/Benin_CLOSE_Summary_NGO_Report.doc)

Bu HDK raporu çocuk haklarının gözetildiği bir toplum için Devletin yasama ve yönetme açısından gösterdiği çabaların altını çizmektedir. Ancak aynı zamanda çocuk kaçakçılığı, çocukların çalıştırılması, eğitimlerini yarıda bırakmaları, nüfus kayıtlarının ve dini törenler için öldürülenlerin ölüm kayıtlarının olmaması gibi başlıca çocuk hakları ihlallerine de işaret etmektedir. Bu rapor metodolojisini de anlattığı için göz atmaya değer bir rapordur ve aşağıdaki adımlar izlenerek özenle hazırlanmıştır:

1. Sürecin resmen başlatılması ve editör takımının oluşturulmasıyla ilgili mali ve pratik meselelerin yanı sıra ÇHS raporlamasının kurumları, mekanizmaları ve önemi hakkında temel aktörleri bilgilendirmek amacıyla yapılan bir atölye çalışması.
2. Hükümet, Birleşmiş Milletler kurumları, HDKlar ve yerel yetkililer tarafından hazırlanmış tüm ilgili politikaların belgeleri ve raporlarını içeren bir belge taraması. Bu yazın taraması saha araştırmaları aracılığıyla netleştirilmesi gereken farklılık ve çelişkilerin belirlenmesini sağlamıştır.
3. Rapor için veri toplama sürecine katkı koymaya hazır HDKların yönelimi.
4. Kendileri tarafından listelenen temel çocuk hakları ihlalleri hakkında fikirlerini ve hükümet yetkilileriyle diğer aktörlere durumun ve katılım haklarının iyileştirilmesi için sundukları önerileri dinlemek amacıyla çocuklarla yapılan bir atölye çalışması.
5. Saha araştırmaları: Ülkenin stratejik bölgelerinde seçilmiş çocuklarla anket üzerinden yapılan mülakatlar. Bu bölgeler, HDKların müdahale alanlarına, araştırmaların konusu bakımından bölgenin uygunluğuna, belediyelerden alınan bilgilere, sosyal ve kültürel farklılıklara ve farklı gelişme düzeylerine göre belirlenmiştir. Araştırma süresince bölge insanlarıyla gayri resmi görüşmeler yapılmış, çocuklarla atölye çalışmaları yürütülmüş, siyasi karar mercileriyle görüşülmüş, önemli kurumlar (çocuk sığınma kabul merkezleri, cezaevleri gibi) ziyaret edilmiş ve resmi belgelerin incelenmiştir. Resmi ve yerel temsilciler, fikir liderleri ve çocuklar da danışmanlar olarak araştırmaya katılmışlardır.
6. Toplanan bilgilerin analizi ve editör kadrosunun raporu analizi: Toplanan bilgiler analiz edilmiş ve masa başı çalışmasının bulgularıyla karşılaştırılmıştır. Raporun son hali HDK'lardan oluşan bir kurul tarafından onaylanmadan önce sınırlı bir bilimsel komite tarafından tartışılmak üzere geçici bir rapor hazırlanmıştır.

Çocuk haklarının izlenmesi üzerine yakın zamanda çıkan bir kılavuzda Save the Children Romanya tarafından derlenen veri toplama yöntemleri ve buna dair meselelere yer verilmiştir (14). Belgelemeyi amaçladığınız çocuklara yönelik şiddetin durumuna bağlı olarak aşağıdakilerden birini seçebilirsiniz:

• **Belge tarama:** Belge tarama kanunlar, resmi belgeler ve yazılı kanıtlar gibi mevcut bir takım materyallere dayanarak Devlet Raporunun geçerliliğinin kontrol edilmesi veya Devlet Raporunu tamamlanmasıdır. Bunu yaparken her zaman kaynak göstermeli, analizinizi ilgili bağlam içerisinde ele almalı ve analizinizin değerini tartmalısınız. Kaynağınız Devlet Raporundan sonra mı yayımlandı? Kaynağın doğruluğu ve geçerliliği kim tarafından kabul edildi? Kaynak nasıl hazırlandı? Örneğin, çelişkili basın raporlarını kullanmak resmi bilgileri tamamlamak için yararlı olabilir ancak bu konuda basına ne kadar güvenebileceği mutlaka belirtilmelidir. Ayrıca unutmayın ki apaçık ortada olan bile denetlenmeye ve kontrol edilmeye değerdir. Mesela Devlet raporlarındaki resmi kaynaklar her zaman eksiksiz değildir ve bakanlıklar her zaman aynı fikri paylaşmamaktadır. Örnek olarak, öğretmenleri tarafından istismar edilen öğrencilere ya da gözaltında uygulanan şiddete dair araştırma raporları gibi raporlar söz konusu olduğunda kesin kaynaklara ulaşmanın zorluğu veya imkânsızlığı bilinmelidir.

• **Araştırmalar:** Ankete veya mülakata dayalı araştırmalara girişebilirsiniz. Bu konuda sayısız metodoloji mevcuttur ve burada onları alt alta listelemek bu belgenin amacı dışındadır. Ancak unutmayın ki seçilen metodoloji yeterliklerinize ve araştırma esnasında sorduğunuz sorulara yanıt veren kimselerin hassasiyetlerine (büyük/küçük örneklem, yetişkinler/çocuklar, uzmanlar/siyasetçiler, birey/topluluk, sürecin profesyoneller eşliğinde işlemesi, hazırlık/izleme için yeterlik, ankete veya mülakatlara katılan kişilerin korunması, anonimlik gibi) uygun düşmekle beraber amaçlarınıza da hizmet etmelidir. Özellikle de şiddetle alakalı meselelerde hedef, kapsam ve araştırmanın kullanımı (yaş, mağdur veya ana görüş, anlayış düzeyi gibi) konusunda oldukça dikkatli düşünmelisiniz. Bazen aradığınız bilginin bir kısmı (örneğin polisten ya da sağlık kayıtlarından edinilen niceliksel veriler) zaten mevcuttur ve bu mevcut bilgiyi niceliksel ve/veya periferik olarak takip etmek daha yerinde olacaktır (örneğin, ana babalar ve kimi özel kurbanların akranlarıyla odak grup mülakatları yapılabilir, mevcut veriler derinlemesine araştırılabilir ve yenileri yerine geçmiş kurbanlarla ilgili yeni bir araştırma başlatılabilir). Mülakatlar söz konusu olduğunda, katılımcılarla ilgili ön bilginin toplanması, mülakatın amaçlarının net bir şekilde iletilmesi, ön görüşme, mülakat yerine karar verme, gizlilik, katılımcının fikirlerine saygı duyma, açık bir dil kullanma, psikolojik huzursuzluğu önleme, güven ortamı yaratma, moderatörün statüsünü açıklığa kavuşturma ve potansiyel gerilimleri yatıştırma gibi etik kaygılar özel bir önem taşımaktadır.

• **Kamuoyu yoklaması:** Bu özel araştırma türü açık evet/hayır anketlerine değil tespit edilmiş fikirlerin ve uygulamaların dağılımını test etmeyi amaçlayan çoktan seçmeli sorulara dayanmaktadır. Kamuoyu yoklaması, örneğin, belirli bir popülasyondaki çocuklara yönelik şiddetin çeşitli biçimlerinin ne derece kabul gördüğünü test etmeye yarayabilir.

- **Örnek olay incelemesi:** Özel bir grubun veya bireyin durumunu anlatarak raporunuza canlılık katabilir ve henüz bilinmeyen ya da yeni yeni ortaya çıkmakta olan olguları vurgulayabilirsiniz. Örnek olay incelemeleri ilgi oluşturmak için iyidir, daha sonra konuyla ilgili yapılacak çalışmaların ve/veya daha soyut verilerin örneklendirilmesinin önünü açar. ‘Görünmeyen’ çocuk gruplarının durumunun ya da gizli şiddetin daha gerçek hale gelmesini sağlayabilir.
- **Gözlem:** Örgütünüzün gözlemlediği olay ya da davranışların açıklanması faydalı bir katkı anlamına gelebilir. Ancak, gözlemlerinizin bir değeri olması için bu gözlemlerin yapıldığı koşullar ve referanslarınız her zaman açıkça belirtilmelidir.

Çocuklara yönelik şiddet gizlidir ve eksikli olarak raporlanmaktadır. Çocuk adalet sistemindeki çocuklara yönelik şiddet genellikle hem Devlet tarafının raporlarında hem de HDKların tamamlayıcı raporlarında eksikli olarak raporlanması nedeniyle önemli bir örnektir. Hükümetler de HDKlar da bu konuda bilgiye sahip değildir ve öncelikle güvenilir verilerin toplanması gerekmektedir. Bu nedenle, raporunuzun meşruluğunu ve etkisini tehlikeye atmamak için referansları (yazar, kapsam ve araştırma yöntemi) her zaman tam göstererek bulgularınızı desteklemeyi unutmayın.

Çocuk Adalet Sistemi İçindeki Çocuklara Dair Bilgi Edinmek – Etiyopya Örneği

Children in Prisons and Detentions Centres (UNICEF Etiyopya’nın desteğiyle 2007 yılında The African Child Policy Forum tarafından yayımlanmıştır) www.africanchildforum.org

Bu araştırma çocukların sesini de içeren katılımcı araştırma yöntemlerine bir örnek teşkil etmekte ve ana hatlarıyla somut öneriler sunmaktadır. Yasal çerçeve, rehabilitasyon ve entegrasyon konularına ve cezaevi yöneticileri ile kamu yetkililerinin karşılaştığı temel güçlüklerle de işaret etmektedir.

Raporla ilgili öneriler

Raporunuzun her bölümünü ilgili önerilerle sonlandırmalı ve Komite üyelerinin rahatça erişebilmesi için bu önerilerin hepsini raporunuzun başında ya da sonunda tekrar sıralamalısınız.

Komite 2007 Haziranında çocuklara yönelik şiddete dair standart paragrafları yeniden düzenlemiştir ve yeni düzenlemeye göre 12 kapsayıcı öneriyi dikkate alacaktır. Bu nedenle bulgularınız ışığında bu önerilerden hangilerinin öncelikli olduğunu belirtmeniz yararlı olabilir.

4. ÇOCUKLARIN ÇOCUKLARA YÖNELİK ŞİDDETİN RAPORLANMASI VE VERİ TOPLAMA SÜRECİNE KATILIMI

Bir hak ve değişim etmeni olarak katılım

Bir hak olarak çocukların raporlama sürecine katılımına destek gittikçe artmaktadır ve geleneksel insan haklarının izlenmesi biçimlerine eşsiz bir katkı olarak tanınmaktadır. Bu konuda HDKlar birkaç on yıldır öncülük görevlerini sürdürmektedir. Çocuk katılımının tamamen tanındığı ve sürece dahil edildiği BM Çocuk Hakları Komitesi'nin kimi oturumlarının yanı sıra BM 2002 Çocuk Özel Oturumu ve BM 2006 Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması bu konudaki ilk uluslararası gelişmelerdendir.

Şiddet kurbanları ve uzmanlar olarak çocuklar

Çocukların korunmasına yönelik sistemlerin planlanması ve izlenmesi esnasında çocuklar temel rol oynamalıdır. Geçmişle ilgili araştırmalardan da biliyoruz ki aile içinde şiddete maruz kalan çocukların sadece az bir kısmı çocukluk dönemi bunu başkalarına anlatmaktadır (bu konuda özellikle de yetişkinlere değil arkadaşlarına ya da kardeşlerine açılmaktadırlar). Bu mevcut sistemlerin neredeyse evrensel olarak başarısız olduğunu göstermekte, çocukların anlaşılabilir bilgi ve güven eksikliğine işaret etmektedir. Bu sistemlerin çeşitli biçimlerine müdahil olmuş çocuklar ve çocukluk dönemlerinde sessizlik içinde şiddet görmüş genç yetişkinler, sistemlerin geliştirilmesinde ve gerçekten duyarlı ve çocukların erişebileceği sistemler haline gelmesinde uzman olabilirler. Tecrübeleri sistemleri ve süreçleri dönüştürmek, yaşamaya ilişkin reformların ve politikaların ivediliğine yönelik sağduyu yaratmak üzere kullanılabilir. Şiddete maruz çocukların güçlü dolaysız ifadeleri ve talepleri karar mercilerini harekete geçmesi için zorlayabilir.

*NGO Handbook for the implementation of the UN Study on Violence against Children,
Peter Newell, s.25*

Şiddete dair raporlama sürecine çocukları dahil etmek için yeterli hazırlık ihtiyacı

Çocuk haklarının raporlanması sürecine çocukları katmak için, öncelikle, söz konusu meseleleri - özellikle de mesele şiddet gibi oldukça hassas mesele ise - tartışmak için zaman ayrılmalıdır. BM Şiddet Araştırması'nın bir parçası olarak çocuklar ve gençler için eğitsel materyaller hazırlanmıştır. Bu materyaller eğitim programlarına, hassasiyet geliştirmeye ve tartışmaya teşvik etmeye yönelik olarak tasarlanmıştır ve birçok dile tercüme edilmiştir (15). BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme üzerine ön tartışma ve eğitim için her bir ülkede çocuk dostu materyaller mevcuttur. Ulusal çocuk hakları koalisyonları bilgi ve belge için en iyi kaynaklar olabilir (16).

15 '18 yaş altındakiler' için web sayfasının tümüne bakın <http://www.violencestudy.org/r49>

16 Ulusal koalisyonların listesine erişmek için:

<http://www.crin.org/NGOGroupforCRC/ViewOrgsByC.asp?typeID=7>

Çocuklar bu konuda duyarlı hale geldikten sonra ve eğer izleme ve raporlama çabalarının bir parçası olmaya istek duyarlarsa, bir takım tedbirleri, örgütsel soruları ve diğerlerinin edindiği dersleri göz önünde bulundurmak faydalı olacaktır.

Save the Children Alliance üyeleri çocuklara danışma ve çocukların araştırmaya katılımı üzerine birkaç kılavuz hazırlamıştır (17). BM Çocuk Hakları Komitesi'ne sunulacak şiddete dair raporlara çocukların katılımı için bu kılavuzların birçoğuna başvurulabilir. Bu kılavuzlar, çocukların doğrudan katılımına yönelik tavsiyelerin yanı sıra genel arka plan, araştırma sürecine rehberlik ve çocuklarla birlikte veri toplama konularını içermektedir, ve çocukları BM Çocuk Hakları Komitesi ön oturumlarında delegasyonlarına dahil etmeyi planlayan HDKlar için oldukça yararlıdır.

International Save the Children Alliance yayınlarından bazıları BM Şiddet Araştırmasına katkı sunması için özel olarak hazırlanmıştır:

- A Workshop Report on Child Participation
- 'So You Want to Involve Children in Research?' 'So You Want to Consult with Children?'

Bu tür yayınların daha birçoğunu Ek E'de bulabilirsiniz.

Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunmanın özgüllüğü

World Vision periyodik raporlama süreçlerine çocuk katılımını desteklemek için yakın zamanda kılavuzlar hazırlamıştır ve Çocuk Hakları Bilgi Ağı (Child Rights Information Network - CRIN), bu materyalleri farklı dillerde ve interaktif bir formatta kendi internet sitesinde erişilebilir hale getirmektedir.

World Vision kılavuzları alternatif raporlama süreçlerine çocukların katılımını destekleyen çeşitli HDKların tecrübelerinden çıkarılan derslere dayanmaktadır:

- 'Children as change agents: Guidelines for child participation in periodic reporting on the CRC'
- 'Children as change agents: A review of child participation in periodic reporting on the CRC'

17 Bakınız: <http://www.savethechildren.net/alliance/resources/publications.html#participation> ve Ek E.

Çocukları ve gençleri savunma inisiyatiflerine dahil ederken unutulmaması gerekenler

- Çocukların önceliklerini dinlemeye hazırlıklı olun
- Gerçekleştirmeye çalıştıklarınız hakkında açık olun
- Tasarlanan inisiyatifin sınırları hakkında açık olun
- Gerekli araştırmayı yapın
- Çocukları kapsamanın yöntemleri üzerine onlarla görüş alışverişinde bulunmaya istekli olun
- Çocukların homojen bir grup olmadığını unutmayın
- Gereken zamanı yaratmaya ve kaynakları kullanışlı hale getirmeye hazırlıklı olun
- Çocukların yanı sıra yetişkinlerle çalışmanın önemini unutmayın
- Meydan okumalara hazırlıklı olun

*Reporting to the UN Committee on the Rights of the Child A Starter Pack for Country Programmes
Save the Children UK, Child Rights Supporting Strategy 2007*

5. ZORLUKLARI AŞMAK

Bu bölüm HDKlar ın şiddet üzerine raporlar hazırlarken geçmişte yaşadığı başlıca zorlukları ve sorunlara dikkat çekmek için aldıkları bazı dersleri vurgulamayı amaçlamaktadır.

Başlıca zorluklar ve bu zorluklara yönelik yaklaşım önerileri:

Hukuki Arka Planın Olmaması

On yıl öncesine göre daha az rastlansa da, ilgili alanları ve kitleleri hukuktan ziyade eğitim ve sağlık sektörü ile sosyal sektörler olduğu için çocuk hakları üzerine faaliyet gösteren HDKlar hukuki analizlerinde bazen yetersiz kalmaktadır. Bu durum iyi rapor yazmanın önünde bir engel oluşturmak zorunda değildir. Ancak, ÇHS kapsamındaki HDK raporları genellikle Devletin çocuk hakları konusundaki yükümlülükleriyle ilgili netlikten yoksundur. Sözleşmeyi imzalayan taraf olarak Devlet Sözleşmenin uygulanmasını sağlamaktan sorumludur ancak bu sorumluluğu çeşitli derecelerde göstermesi ve müdahalede bulunması da gerekebilir. Özellikle de çocuklara yönelik şiddet vakalarında hükümetin yasama ya da politika üretme gibi genel önlemleri yeteri kadar almadığı kimi durumlar olabilmektedir. Veya bazı Devlet hizmetlerinin vakaları incelemek ve faile kamu davası/özel dava açmak gibi konularda gerekli çabalardan yoksun olarak sağlandığı görülebilmekte, örneğin, sinyal üzerine hemen harekete geçilememektedir. Bir Devlet kurumunun Sözleşmeyi doğrudan ihlal ederek suçlu olduğu durumlar (işkence, okullardaki sistematik istismar, insanlığa karşı işlenen suçlar vs) da söz konusu olabilmektedir. Sözleşmenin kimi şartları (en iyi çıkar gibi) yoruma açık olabilirken diğerleri (idam ve işkence gibi) değildir. Çocuklara yönelik şiddette çok uluslu şirketlerin, uluslararası kurumların yabancı hükümetlerin sosyo-ekonomik politikalarının sonuçları gibi bazı eğilimler acil Devlet müdahalesinin ötesinde olabilir. İnsan hakları üzerine çalışan HDKlar bu tür durumlarda çoğunlukla sağlam bir geçmişe sahiptir ve rapor taslağının hazırlanması sürecinde işbirliğine davet edilmelidir.

Hükümet raporlarına ve süreçlerine erişilememesi

Ülkenin içinde bulunduğu durum nedeniyle bazen hükümetle iletişim kurmak hem zor olabilir hem de alternatif bir rapor yazmayı amaçlamışken tavsiye edilmeyebilir. Hassas durumlarda UNICEF gibi arabulucular devreye girebilir. Rapor resmi olarak bir kez yayımlandıktan sonra hükümet yalnızca raporu bildirmek ve iletmek durumundadır. Eğer hala rapora ulaşamıyorsanız, o zaman en kolay çözüm onu Çocuk Hakları Komitesi Sekretaryasından talep etmek ya da rapora internet sitesinden erişmek olacaktır. Hükümetin aksine, Komiteden raporunuzun gizli tutulmasını isteyebilirsiniz.

Şiddete dair bilgi veren çocuklara ve yetişkinlere yönelik güvenlik riskleri

Mülakatlar, anketler, yazılı ifadeler aracılığıyla bilgi veren kişiler resmi aktörler, kamu kurumları veya özel kişiler tarafından misilleme riskiyle karşı karşıya kalabilir. Dışarıdan gelen riskler fiziksel olabilir ama aynı zamanda tehditlere, yasal davalara, profesyonel ilerlemenin önünde engellere vs. yol açabilir. İç riskler ise depresyon, suçluluk ve utanma, ailevi sorunlar vs. olabilir. Bu riskleri akılda bulundurup, risk yaratacak etkinliklere girişmeden önce onları değerlendirmeli ve tartışmalısınız. Gizlilik ve anonimlik yararlı araçlar olabilir. Ancak bazı durumlarda aksi daha güvenli de olabilir. Örneğin, cezaevi

mahkumlarıyla görüşmeler grup içinde yapılırsa daha az tehdit yaratabilir. Kurbanın ya da suçlunun adını vermek bazen zarar vermekten çok korur. Tüm bu unsurlar ilgili kişilerle ve uzman danışmanlarla (bilgi veren kişilerle, avukatlarla vs. düzenli çalışan profesyoneller gibi) dikkatlice tartışılmalıdır. Raportörler ve raporlama ile ilgilenen HDK üyelerine yönelik tehditler insan hakları savunucularını koruyan kurumlara iletilmelidir (18). İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) İnsan Hakları İzlemesi Eğitim Elkitabı (19) (özellikle de görüşme yapmak, ifadeler korumak gibi konular üzerine bölümleri) ileri hazırlık için harika bir araçtır. Ayrıca hem kaynak hem de başvuru aracı olarak acil durumlarda veya raporlama süresince tehdit alındığında Özel Raportörlerin ve Anlaşma Organlarının çocuklara yönelik şiddetle ilgili söylediklerine göz atmak yararlı olabilir (20).

Yeterli araştırmanın, bilgi toplamak için yetenek ve deneyimin ve kaynağın olmayışı

Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunmak çocuk haklarının desteklenmesi ve duyurulması açısından önemli bir adımdır. Bu nedenle, fon sağlayan bir takım kurumlar ve uluslararası HDKlar bu süreçte size eğitim vererek, fon sağlayarak ve ortak rapor hazırlayarak size yardımcı olmayı isteyebilirler. Küçük bir maliyetle (az bir seyahat, ortak bir çalışma dili tutturma ihtimali, benzer tarihsel veya siyasi miras gibi imkânlarla) bir rapor hazırlayabilmeniz için komşu ülkelerden ulusal koalisyonlar da sizin için önemli müttefikler olabilir.

Konunun hassasiyeti; ana babaların, çocukların, öğretmenlerin ve toplumun isteksizliği

Çocuklara yönelik şiddet konusunda insanlar bilgi vermeye zorlanmamalıdır. İncelemeye başlamadan önce çocuklara yönelik şiddetle ilgili bilinç yükseltmek, araştırmanın amacına dair daha iyi açıklamalar getirmek, araştırmacıyı/moderatörü değiştirmek (toplumsal cinsiyet açısından), akranlarla görüşmek, yazılı gizlilik taahhüdü vermek, özel buluşma yeri veya korunma önlemi üzerinde anlaşmak gibi potansiyel çözümler geliştirmek için isteksizliklerinin nedenleri tanımlanmalıdır. Siyasi ve etnik hassasiyet gibi kimi durumlar veya özel bir mesele söz konusu ise, incelemenin/raporlamanın dışarıdan bir aktör tarafından yürütülmesi daha yerinde olabilir. Bu durumda görevi üstlenmesi için uluslararası bir HDKya başvurmalısınız.

Çocuklara yönelik şiddetin çeşitli biçimleri ciddi meseleler hatta şiddet eylemleri olarak görülmemektedir.

Aslında bazı şiddet biçimleri diğerlerine göre daha gizlidir ve toplumsal kabul görmektedir. Bu aynı zamanda BM Genel Sekreterinin Şiddet Araştırmasının yürütülme nedenlerinden biridir. Bu nedenle, raporunuzu Sözleşmenin yanı sıra Araştırmanın bulgularına dayanarak hazırlamalısınız. Yerel gelenekler veya yerel kültür bu şiddet eylemlerinin bazılarını açıklayabilir; başlıca sebepler arasında bunlardan bahsetmeniz Komitenin ulusal bağlamı anlaması bakımından yerinde olacaktır.

18 Bakınız: International Service for Human Rights, Defending Human Rights Defenders, <http://www.ishr.ch/>

19 Bakınız: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/training7Introen.pdf>

20 Ülkenizin sayfasını düzenli olarak takip etmelisiniz:

<http://www.ohchr.org/EN/Pages/WelcomePage.aspx> (Sağınızdaki sütundan ülkenizi seçiniz)

Ancak yine de bu, fiziksel ceza veya kız sünneti gibi şiddet biçimlerini haklı çıkarmaz. Bu konuda zihniyet değişimini teşvik etmenin bir yolu da bu eylemlerin sonuçlarını ve onları çocukların nasıl algıladığını (örneğin örnek olay incelemeleri aracılığıyla) açıklamaktır. Çocukların cinsel olarak sömürülmesinin onların fiziksel bütünlüğünü ve insanlık onurunu ihlal ettiği bu şekilde aşama aşama kabullenilmiştir.

Komiteye rapor hazırlamak zaten ağır bir görevdir; bir de buna şiddet gibi özel bir konuyla ilgili daha fazla detay eklemek oldukça külfetli olacaktır.

5. bölümde de önerildiği üzere, veri toplama ve rapor yazımının hem yapısını hem de süreçlerini organizasyonunuza en uygun şekilde düzenlemelisiniz. Kurgu ekibinin bir parçası olmadan da süreci başlatıp koordine edebilirsiniz. Önemli olan işi kendinizin yapması değil, yapıldığından emin olmaktır.

Tüm çabalar çocuklarla doğrudan çalışmaya yöneltilmişken mali kaynak ve insan kaynağı yoktur.

Çok az para ve çevrenizde çok az insan varken ve çocuklarla yapılacak bu kadar çok iş sizi beklerken “bir şeyler karalamanın” önemini görmeniz zordur. Doğru. Ancak, hepimiz politika değişikliğinin etkilerini zaman zaman görmekteyiz ve raporlamanın önemi ortaya çıkan üründen çok sürecin kendisinde saklıdır. Bu etkinliği günlük işlerin bir parçası haline getirmek arzu edilir ve mümkündür. Çocuklara yönelik şiddet uluslararası gündemde olduğu sürece, ulusal UNICEF ofisiniz, elçilikleriniz ve ülkenizde aktif olarak çalışan diğer HDKlar için mali ve teknik destek istemenin zamanıdır.

Çözümün bir parçası olarak metodolojiler, araçlar, ortaklıklar

Sonuç olarak, mevcut kılavuzlar yalnızca genelleyci araçlardır. Ülkenizin içinde bulunduğu duruma ve dilinize uyarlanmış daha özel kaynaklara bakmalısınız. Örneğin aşağıdakiler gibi:

- Benzer ulusal ortamlardaki mevcut kılavuzlar;
- Diğer HDKlardan örnek raporlar;
- Rapor hazırlamak üzere ‘çekirdek ekip’ oluşturmak ve bu ekiple çalışmak konusunda deneyimli ulusal koalisyonlarla kurulan bağlantılar;
- Hükümetlerle ve diğer HDKlarla çalışma, bilgi toplama, belgeleme, toplanan bilgiyi karşılaştırma, analiz etme ve rapor yazma süreçlerine katılmaları için ana babalara, öğretmenlere ve çevreye ulaşma üzerine ‘en iyi uygulama örnekleri’; ve
- Potansiyel ortaklarla (uluslararası HDKlar, ulusal koalisyonlar, belirli konularda özelleşmiş HDKlar) birlikte hareket edebilecek ÇHS HDK Grubu ile kurulan bağlantılar.

6. UNUTMAYIN

Çocuklara yönelik şiddetin izlenmesinde yalnız çalışmıyorsunuz...

Hükümet
kurumları

Çocuk ombudsmanlığı
ve diğer
ulusal insan hakları
kuruluşları

HDKlar
ve ulusal
çocuk hakları
koalisyonu

Diğer
uluslararası
ve bölgesel
insan hakları
organları

Çocuklar

ÇHS HDK Grubu

Diğer HDKlar ve
UNICEF

Çocuklara
Yönelik Şiddet
Genel Sekreter
Özel Temsilcisi

Çocuk Hakları

Komitesi

Şunları yaptınız mı?

- Şiddet Araştırması'nın internet sitesinden araştırma anketlerine kendi hükümetinizin verdiği yanıtları gözden geçirdiniz mi?
- Çocuk Hakları Komitesi'nin resmi raporlama kılavuzlarını dikkatlice okudunuz mu?
- Yeni araçlar ve CRIN'in şiddetle ilgili internet sitesinden örnekler buldunuz mu?
- Çocukların raporlama sürecine nasıl katılacağına karar verdiniz mi?
- Çocukları çocuk hakları, Sözleşme ve Komite, şiddete dair yorumları ve şiddet tecrübeleri, araştırma ve raporlama metodolojisi üzerine bir ön eğitimden geçirmeyi planladınız mı?
- Sözlü rapor sunmanın hem çocuklar hem de yetişkinler için olumlu bir deneyim olmasını garanti altına almak için gerekli tüm önlemleri ve izinleri (ana babalar, basın, sigorta, okul vs. ile ilgili) aldınız mı?
- Şiddete dair bulgularınızın genel alternatif bir rapora eklenip eklenmeyeceğini, eklenecekse bunun nasıl yapılacağını kendi ulusal çocuk hakları koalisyonunuzla ve ortağınız olan HDKlarla tartıştınız mı?
- Bilgilerinizde boşluk olup olmadığını anlamak veya varolan boşlukları açıklamak için bulgularınızı kategori ve şiddet ortamları listesiyle karşılaştırdınız mı?
- Önerilerinizi bir düzene ve önceliklerine göre sıralayıp Araştırmanın sunduğu 12 önerinin hangilerinin ülkenizin durumuna en uygun düştüğünü belirttiniz mi?
- Çocuk Hakları Komitesinin ötesinde raporunuzu nasıl kullanacağınızı ve kamuya nasıl maledeceğinizi planladınız mı?

7. EKLER

Ek A: Ortama dayalı öneriler

Bir referans olarak Çocuklara Yönelik Şiddet Dünya Raporunda belirtilen ortama dayalı öneriler başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

Ev ve aile içinde şiddet

1. Şiddeti önlemeye ve çocukları korumaya yönelik kapsamlı sistemlerin çocuğa ve tüm aileye, onurlarına ve özel yaşamlarına ve kızların ve erkeklerin gelişimsel ihtiyaçlarına saygı göstererek uygulanmasını sağlayın
2. Çocuklara ve ailelere yönelik kamu politikalarının etkisini değerlendirin
3. Aileler için ekonomik ve sosyal güvenlik ağlarını çoğaltın
4. Şiddeti önlemede kanıta dayalı savunma programlarını uygulayın
5. Çocuklara yönelik aile içi tüm şiddet biçimlerinin yasaklandığı ve reddedildiği açık bir hukuki ve politik çerçeve geliştirin
6. Aile mahkemeleri ve adalet sisteminin diğer parçalarının çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarına duyarlı olmasını sağlayın
7. Doğum öncesi ve sonrası bakım hizmeti sağlayın ve erken çocukluk gelişiminin en iyi şekilde gerçekleşmesi için ev ziyareti programları uygulayın
8. Şiddetsiz bir ev ortamı için aileleri destekleyen kültürel açıdan uygun ve toplumsal cinsiyete karşı duyarlı ana baba programları uygulayın
9. Ailedeki savunmasız çocukları koruyun ve toplumsal cinsiyet meselesine işaret edin
10. Çocuklarla ve aileleriyle çalışanların kapasitelerini ve kabiliyetlerini arttırın
11. Sivil kayıt sistemini doğum, ölüm ve evlilik kayıtlarını kapsayacak biçimde evrensel olarak uygulayın
12. Çocuklara yönelik aile şiddetinin üzerine ulusal bir araştırma gündemi oluşturun

Okullarda ve eğitsel ortamlarda çocuklara yönelik şiddet

1. Tüm çocukların haklarına saygı gösterildiği ve bunun desteklediği şiddetsiz öğrenme ortamlarına evrensel erişimi sağlayın.
2. Okullarda şiddeti yasaklayın
3. Tüm okul ortamına dikkat çeken özel programlarla okullardaki şiddeti önleyin
4. Toplumsal cinsiyet konularına ve bunların şiddetle bağlantılarına dikkat çekilmesine öncelik verin
5. Savunmasız gruplara özel ilgi gösterin
6. Güvenli fiziksel mekanlar sağlayın
7. Çocuk hakları ilkelerini yansıtan davranış kodları oluşturun ve uygulayın
8. Okul yönetimleri ve öğretmenlerin şiddet içermeyen öğretme ve öğrenme stratejileri ve disiplin önlemleri uyguladığına emin olun
9. Öğrencileri dinleyin ve katılıma teşvik edin.
10. Şiddete başvurulmaması için bilgi ve becerileri gözden geçirin
11. Öğrencilerin kişisel beceriler geliştirmesini sağlamak üzere onlara yaşam becerileri eğitimi verin

12. Okul-toplum işbirliğini geliştirin ve okulları topluma yönelik birer kaynak olarak takdim edin
13. Erkeklerle ve kızlara yönelik tüm şiddet biçimleriyle ilgili veri toplama sistemlerini güçlendirin
14. Okulların içinde ve çevresindeki şiddete dair ulusal bir araştırma gündemi oluşturun

Bakım ve adalet kurumlarında çocuklara yönelik şiddet

1. Bakım ve adalet sistemlerindeki tüm şiddeti yasaklayın
2. Kurumsallaşmanın son çare olmasını sağlayın ve alternatiflere öncelik verin
3. Kaliteli bir personel kadrosu ve eğitim sağlamak
4. Polis, sevk kurumları, avukatlar, hakimler, kurum yöneticileri ve personelini konuya duyarlı hale getirin.
5. Mahkeme sistemlerinin çocukların ve ailelerinin gereksinimlerine duyarlı olmasını sağlayın
6. Yerleştirmeleri düzenli olarak yeniden değerlendirin
7. Etkili şikayet, inceleme ve uygulama mekanizmaları sağlayın
8. Faillere karşı etkili yaptırımlar
9. Etkili inceleme ve erişimi sağlayın
10. Verilerin kaydı ve toplanması
11. Ana babaların çocuklarıyla ilgilenme, onlara bakma kapasitelerini destekleyin
12. Kurumsallaşmanın alternatiflerinin bakıma ihtiyacı olan tüm çocukları kapsadığından emin olun
13. Gözaltına almaları azaltın
14. Hukuki reform
15. Çocuğa odaklı çocuk adalet sistemleri oluşturun

İşyerlerinde çocuklara yönelik şiddet

1. Çalışan çocuklara yönelik şiddet kınanmalıdır
2. İlgili uluslararası hukuki araçlar onaylanmalı ve uygulanmalıdır
3. Çocuk işçiliğine dikkat çekmek için ulusal eylem planları geliştirin
4. Genel olarak işyerinde şiddete karşı mücadele verin
5. Çocukların şiddeti raporlaması ve şiddetten kurtulması için çeşitli hizmetler oluşturun
6. Çalışan ve işten ayrılan çocuklara yönelik hizmet sağlayın
7. Çalışan çocukların kendileri için yararlı politikaların, programların ve hizmetlerin yaratılması ve bunların diğer uygulamalara içselleştirilmesi.
8. Çalışan çocuklarla temas kuran herkesin kapasitesini geliştirin
9. İşyerinde çocuklara yönelik şiddetin failleri hesap vermelidir
10. Uygulamalar ve yasal prosedürler çocuk-dostu olmalıdır
11. Çocuk işçiliğinin zararlı etkilerine dair kamu bilincini yükseltin
12. Özel sektörün ve sivil toplumun desteğini sağlayın
13. İşyerinde çocuklara yönelik şiddetle ilgili veri toplayın
14. Müdahaleler izlenmeli ve değerlendirilmelidir

Toplum içinde çocuklara yönelik şiddet

1. Toplum içindeki şiddeti önlemenin aracı olarak aile ve ev içindeki şiddeti önlemeye yönelik çabaları destekleyin

2. Risk altındaki çocukların okulda kalmasını ya da okula dönmesini veya yaygın eğitim programlarına katılmasını teşvik eden programları destekleyin
3. Yüksek risk altındaki çocukların yaşamlarındaki sorumluluk duygusu gelişmiş ve güvenilir yetişkinlerin dahil olduğu programlar uygulayın
4. Yerel hükümeti ve sivil toplumu inisiyatiflerini erkek ve kız çocuklarına yönelik eğlence ve yurttaşlığı öğrenme fırsatları sunmaları için destekleyin ve onlara önyak olun
5. Alkol ve ateşli silahlar gibi silahlara olan talebi ve erişimi azaltın
6. Fiziksel ortamdaki risk unsurlarını azaltın
7. Çocuklarla çalışmak üzere hukuki yaptırım uygulayacak kişiler eğitin ve çocuk haklarını istismar eden polislin cezasız kalmasına son verin
8. Çocuk ticaretini hem önlemek hem de yapanları cezalandırmak yönündeki çabaları arttırın
9. Gelişmiş hastane öncesi bakım hizmeti ve acil tıbbi hizmet sağlayın
10. Kurbanlara yönelik destek hizmetlerine erişimi ve bu hizmetlerin kalitesini arttırın
11. Çocuklar için etkili raporlama sistemleri temin edin
12. Aileleri güçlendiren ve farklı gelir grupları içinde ve arasındaki sosyal ağlar ile bağlantıları geliştiren sosyal, barınmayla ilgili, ve eğitsel programlara yatırım yapın
13. Toplum genelinde saygıyı, huzur ve barışı ve toplumsal cinsiyet eşitliğini vurgulayan toplumsal normları yücelten uzun vadeli kampanyalar yürütün
14. Kitle iletişim araçları ve internet, elektronik oyunları da kapsayan bilgi teknolojilerinin çocuklara yönelik şiddet ve çocukların cinsel istismarı için kullanımını durdurun
15. Sivil kaydı doğum, ölüm ve evlilik kayıtlarını da kapsayacak biçimde evrensel olarak yürürlüğe sokun
16. Toplum içindeki şiddeti önleme ve azaltmaya dair ulusal bir araştırma gündemi oluşturun

Ek B: Çocuk Hakları Sözleşmesi için UNICEF Uygulama Elkitabının 19 ve 37. maddelerine dayanarak oluşturulan yapılacak işlerin listeleri (tamamen gözden geçirilmiş üçüncü baskı)

Ek C: BM Çocuk Hakları Komitesi'ne Rapor Sunan Hükümet Dışı Kuruluşlar için ÇHS Kılavuzu için HDK Grubundan Alıntılar
(tamamen gözden geçirilmiş 2006 baskısı)

Hükümet/Devlet tarafı raporları

Şimdiye değin hemen hemen tüm Devlet tarafları başlangıç raporlarını Komite'ye sunmuşlardır. İlerleme raporları ise başlangıç raporlarının verildiği tarihten itibaren her beş yılda bir istenmektedir. Devlet taraflarının daha önce Komite'ye sunmuş oldukları detaylı bilgileri tekrarlamamaları gerekmektedir.

Onun yerine Devlet tarafları:

- Daha önce sunulan raporların incelenmesi üzerine Komite'nin yapmış olduğu tavsiyelerin ve verdiği öğütlerin izlenmesi için benimsenen önlemlere;
- Hedefleri, çizelgeleri de içeren ilerlemeyi izlemek için alınan önlemlere ve bu önlemlerin gerçek etkilerine;
- Çocuklara ayrılmış bütçenin ve diğer kaynakların dağılımına;
- Toplumsal cinsiyet ve yaşa göre ayrılmış istatistiksel veriye; ve
- Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirirken karşılaştıkları engellere odaklanmalıdır.

Komite tüm raporları raporu aldıktan sonraki ilk bir yıl içinde incelemeye çalışır. Ülkedeki çocuk haklarının daha bütünlüklü bir resmini elde etmek için Komite hükümet dışı kuruluşlar ve hükümetler arası organizasyonlar gibi diğer kaynaklardan yazılı bilgi ister. Rapor Komite tarafından hükümetin de bulunduğu bir sonraki genel oturum boyunca incelenir.

HDK raporları

HDK raporları Devlet tarafının sunduğu raporun bölüm bölüm analizini içermelidir. Böylelikle Komite'nin hükümet raporunu hükümet dışından sağlanan bilgiyle karşılaştırması mümkün olacaktır. Rapor çocukların Devlet tarafıyla ilgili deneyimlerini yansıtmalıdır: Yasamadaki farklılıklar, hizmetlerin yönetimi, farklı yargı alanlarının kültür ve ortamı rapora dahil edilmelidir. Farklı yargı alanlarının kültür ve ortamı söz konusu olduğunda mümkün olan en geniş bilgi, uzmanlık ve deneyim kaynaklarına başvurulmalıdır – ve çocukların görüş ve deneyimleri de belirtilip raporda yer verilmelidir. Özellikle de hükümet raporunun yetersiz bilgi sunduğu yerlerde HDKlar Devlet tarafının raporunu tamamlayan ya da destekleyen bilgiler sunabilirler. Bir meseleye ya da özel savunmasız bir grubun durumuna odaklanan raporlar da faydalı olabilir.

Rapor hazırlarken hatırlanması gereken temel noktalar

- Komite kılavuzlarını takip edin
- Konuyla ilgili temel meseleleri vurgulayın
- Somut önerilerde bulunun
- 30 sayfadan fazla yazmayın
- Raporları İngilizce, Fransızca veya İspanyolca yazın
- İngilizce bir özet sunun
- Raporu hükümet raporunun teslim edilmesinden sonraki altı ay içinde Komiteye gönderin

Komitenin Oturum Öncesi Çalışma Grubu

Komitenin oturum öncesi çalışma grubu Devlet tarafı raporunun ön incelemesini yürütmek, bütünlüğü ve alternatif bilgileri gözden geçirmek için bir fırsat sunmaktadır. Sonraki oturumlarda Devlet tarafları ile tartışılacak başlıca soruları önceden belirlemek üzere yılda üç kez Komite genel oturumunda sonra toplanır. Bu toplantılar dışı kapalıdır ve yalnızca davet edilenler katılabilir. Ulusal insan hakları kuruluşları ve hükümetler arası organizasyonların yanı sıra sundukları yazılı bilgi Komite tarafından uygun görülen HDKlar da toplantıya katılmak üzere davet edilebilir. Bu toplantılar her bir ülke için yaklaşık üç saat sürmektedir.

Sözlü sunum hazırlarken hatırlanması gereken temel noktalar

- Yazılı bilgiyle birlikte sunulan kapak yazısı bir çalışma grubuna katılma talebini içermelidir
- Sadece yazılı bilgi sunan HDKlar davet edilebilir
- Açıklamalar on dakikadan uzun sürmemelidir
- Devlet tarafının raporlarına dair fikrinizi belirtin, başlıca sorunlara işaret edin ve güncellenmiş bilgi sunun
- Hükümet raporları üzerine hükümet ve HDKlar arasındaki ilişkiyle ilgili bilgi verin
- Toplantı boyunca tüm katılımcılara konuşma fırsatı tanınmalıdır

Komite Genel Oturumu ve ulusal düzeyde izleme

Komite resmi genel oturum için yılda üç kere bir araya gelmektedir. Periyodik bir raporun dikkatlice incelenmesi bütün bir gün (üçer saatlik iki oturum) ve İsteğe Bağlı Protokol altında bir raporunki de yarım gün sürmektedir. Kısa bir açış konuşması yapmak üzere hükümet delegasyonu çağrılır. Bunu takiben, Komite üyeleri tarafından delegasyonun değişik aralıklarla yanıtladığı çeşitli başlıklarda bir dizi soru sorulur. HDK'ların toplantılarda konuşma hakkı yoktur ancak gözlemci olarak toplantılara katılmaları teşvik edilir. HDK'ların oturumu ve Komite'nin nihai izlenimlerini takip etmesi ulusal düzeydeki uygulamalar için büyük önem taşımaktadır.

Ek D: Örnek mektup

Aşağıdaki örnek mektup Save the Children Alliance (Çocukları Koruyun İttifakı) tarafından hazırlanmış ve nazikçe paylaşılmaktadır.

Sayın Bakan,

Bu mektubu hükümetinizin BM Genel Sekreteri Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması'nın ulusal takibine yönelik planları hakkında (ÜLKENİZİN ADINI YAZIN)'den/dan (HDK'NİZİN ve/veya BU MEKTUBUN SONUNDA ADI GEÇEN HDK GRUBUNUN ADINI YAZIN) adına yazıyoruz. Sizin ve diğer hükümetlerin geçen yılın Ekim ayında New York'ta da mutabık olduğu gibi 'çocuklara yönelik şiddet hiçbir şekilde mazur görülmez; çocuklara yönelik her tür şiddet önlenelidir'.

Başlıca çocuk hakları örgütlerinden biri olarak [VEYA 'ÇOCUK HAKLARI ÖRGÜTLERİ OLARAK], Çocukların şiddetten daha fazla korunmasına yönelik hükümetinizin atmış olduğu kimi adımları şimdiye kadar oldukça hoş karşıladık (ÖRNEKLER VERİN).

Ancak hala yapılması gereken çok şey var ve BM Araştırmasının sunduğu öneriler şimdi tüm hükümetlerin çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik daha kapsamlı ve etkili bir yaklaşım izlemesi için zemin oluşturmuştur. BM Genel Kurulu'na (A/61/299) sunulan Çocuklara Yönelik Şiddet üzerine Bağımsız Uzman raporunda BM Araştırmasının önerilerini uygulama sorumluluğunun esas olarak ulusal hükümetlere ait olduğu belirtilmiştir. Rapor, hükümetlerin Araştırmanın uygulanmasını ileriye götürmek için atmaları gereken öncelikli adımları belirlemiştir. Hükümetinizin bu adımları nasıl atmayı planladığını öğrenmek istemekteyiz.

Özellikle:

1. Hükümet şiddetin dolaysız ve temel nedenlerine işaret ederek çocuklara yönelik şiddeti önlemek ve tepki vermek için gerekli önlemleri 2007'nin sonuna kadar sürecek olan ulusal planlama süreçlerine nasıl dahil etmeyi düşünüyor?
2. Çocuklara yönelik şiddete dair gerçekçi ve zamana bağlı hedefleri olan ulusal bir strateji, politika veya eylem planı formüle etmek için hükümetin ne gibi planları var? Hükümet bunu yerine getirmek için yeterli kaynakların ayrıldığından nasıl emin olacak?
3. Bakanlık düzeyinde veya başka diğer düzeylerde bir odak noktası tayin edildi mi – ya da odak noktası tayin etmek/çocuklara yönelik şiddeti önlemek ve tepki vermek için eylem koordine etmek doğrultusunda planlarınız var mı? Şiddeti önlemeye yönelik bir stratejinin geniş kapsamlı uygulanmasına birden çok sektörü dahil edecek kapasiteye sahip bir organ belirlendi mi?
4. Ulusal hukukun tüm cinsel şiddet, bedensel ceza ve zararlı geleneksel uygulamalar da dahil olmak üzere çocuklara yönelik her tür şiddeti açıkça yasaklamasını sağlamak için hükümet 2009'a kadar ne gibi adımlar atmayı planlıyor?
5. Raporun çocuklar arasında ve sivil toplumda yayılması ve daha yaygın tanıtılması için hükümetin ne tür planları var?
6. Ulusal bir stratejinin, politikanın veya planın oluşturulmasına çocukların kendisi nasıl müdahil olacak? Hükümet çocukların önerileri üzerine nasıl hareket etmeyi planlıyor? Kız ve erkek çocuklarına yönelik şiddete son vermek üzere faaliyet gösteren çocuk örgütlerini ve inisiyatiflerini nasıl desteklemeyi düşünüyor? Okullarda ve toplumsal çevrelerde kapsamlı ve çocuk dostu destek mekanizmaları yaratmak için ne gibi bir taahhüt mevcut?

7. Çocukları da kapsayan, çocuklara yönelik şiddetin tüm biçimlerinin yaygınlığına dair bilgi sağlayan ve peş peşe çalışmalarla şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik ilerlemeye olanak tanıyan araştırmaları teşvik etmek için ne tür süreçler takip edilecek?
8. [ÇOCUKLAR İÇİN BAĞIMSIZ BİR GÖZETMENİN VEYA KOMİSERLİĞİN BULUNMADIĞI ÜLKELER] hükümetin çocuk hakları için bağımsız bir gözetmen atanmasına veya komiserlik oluşturulmasına yönelik planı var mı?
9. Hükümet BM Araştırması'nın herkesçe tanınan küresel bir savunucu olarak hareket edecek, uluslararası ve yerel dayanışmayı teşvik etmenin yanı sıra mevcut önerilerin izlenmesini sağlayacak uluslararası düzeyde bir Çocuklara Yönelik Şiddet Özel Temsilciliğinin oluşturulması önerisini nasıl desteklemeyi planlıyor?
10. Çocuklara yönelik şiddeti sonlandırmak için yapılan BM Araştırmasının izlenmesi sürecinin bir parçası olarak Hükümetin öncelik verdiği diğer faaliyetler mevcut mu?

[BİZ YA DA 'HDK ÇEVRESİ'] Geçmiş bir kaç yıl içerisinde BM Araştırmasının yarattığı olumlu sürecin ivmesini muhafaza etmenin önemine kesinlikle inanmaktayız. BM Araştırması'nın uygulanmasını desteklemekten vazgeçmeyeceğiz ve bunu gerçekleştirmek için kimi eylemliliklerde bulunacağız. [YAYIN HAZIRLANMASI VE DAĞITIMI, BM ARAŞTIRMASI SÜRECİNE DAHİL OLMUŞ ÇOCUKLAR VE GENÇLERLE İZLEMİYİ GERÇEKLEŞTİRME GİBİ ÖRNEKLER VARSA VERİN]. Yararlı olacağını düşünürseniz bu konulardan herhangi birini tartışmak üzere sizinle toplanmaktan mutluluk duyarız.

Saygılarımızla,

Ek E: BM Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması için hazırlanmış çocukların katılımına dair yararlı kaynak belgeler

Yayın Adı	Hazırlayan	Yıl	Dil				Format			
			İng.	Fran.	İsp.	Diğer	Basılı	PDF/Word	CD ROM	Çevrim İçi (21)
1. So You Want to Consult with Children? A Toolkit of Good Practice	Save the Children	2003								
2. So You Want to Involve Children in Research? A toolkit supporting children's meaningful and ethical participation in research relating to violence against children	Save the Children	2003								
3. Key recommendations for involving children in national and regional consultations for the UN Study on Violence against Children	Save the Children	2004								
4. Promoting Children's Meaningful and Ethical Participation in the UN Study on Violence Against Children: A Short Guide for Members of the NGO Advisory Panel and Others	Save the Children	2003								
5. Creating a Process Fit for Children. Children and Young People's Participation in the Preparations for the UN Special Session Children	Save the Children	2004								
6. 12 Lessons Learned from Children's Participation in the UN Special Session on	Save the Children	2004								

Children										
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

21 Sıralanan materyaller www.savethechildren.net or www.rb.se/eng adresinde mevcuttur.

Yayın Adı	Hazırlayan	Yıl	Dil				Format			
			İng.	Fran.	İsp.	Diğer	Basılı	PDF/ Word	CD ROM	Çevrim İçi (21)
7. Children's Participation in International-Level Meetings: A report based on feedback from under-18 participants at the United Nations Special Session on Children	Save the Children	2003								
8. Practice Standards in Child Participation Save the Children 2003	Save the Children	2003								
9. A Workshop Report on Child Participation in the UN Study on Violence Against Children	Save the Children	2004								
10. Save the Children's role and responsibility in relation to children's meaningful and ethical participation in the UN Study on Violence against Children	Save the Children	2004								
11. Seen and Heard: Participation of Children and Young People in East Asia Pacific in Events and Forums Leading up to and Following up on the United Nations General Assembly Special Session on Children4	Save the Children South east, East Asia and Pacific Region	2004								
12. What is the United Nations Study on Violence against Children?	Save the Children	2005								
13. Questions & Answers for Children and Young People on the UN Study on	Save the Children	2005								

Violence against Children										
14. Violence against Children. The voices of Ugandan Children and Adults.	Dipak Nader Raising Voices/Save the Children in Uganda 2005 .	2005								
15. Voices of Girls and Boys to end Violence against Children in South and Central Asia.	Neha Bhandari with Fahmida Jabeen and Manoj Karki Save the Children	2005								

Yayın Adı	Hazırlayan	Yıl	Dil				Format			
			İng.	Fran.	İsp.	Diğer	Basılı	PDF/Word	CD ROM	Çevrim İçi (21)
17. What Save the Children thinks about physical and humiliating punishment. Information for children and young people	Save the Children	2005								
18. Act Now – Some Highlights from Children’s Participation in the Regional Consultations for the UN Study on Violence	Save the Children	2005								
19. Children’s Actions to End Violence against Girls and Boys	Save the Children	2005								
20. Safe Me and Safe You – Violence is Not OK (for 5-12 Years Old)	BM Araştırması	2006								
21. United Nations Secretary-General’s Study on Violence Against Children: Adapted for Children and Young People UN Study on Violence Against	Save the Children	2006								

Children										
22. Film: Children's Actions to End Violence Against Girls and Boys: A Global Initiative: A 26-minute DVD on children's actions	Save the Children	2006								

Not: Yaptığı istişareler sonucu birçok bölge çocuk dostu raporlar hazırlamıştır. Çocukların katılımına dair ülkelere özel bilgiler de birçok bölge raporunda yer almaktadır. Örneğin Afrika'da UNICEF'in desteğiyle The African Child Policy Forum (Addis Ababa, www.africanchildforum.org) Angola, Botswana, Burundi, Etiyopya, Malavi, Ruanda, Somali ve Tanzania'daki çocukların ve gençliğin görüş ve algıları üzerine (bu ülkelerin herbirine dair ayrı raporlar için) istatistiksel sunumlar hazırlamıştır; ve Violence against Children in Ethiopia: In their Words (2006)

8. Yorumlarınız ve geri bildirimleriniz

Çocuk Haklarına dair Sözleşme HDK Grubu bu kılavuzların yararlılığına dair yorumlarınızı ve geri bildirimlerinizi beklemektedir. Görüşleriniz kılavuzların işlevlerini yerine getirmesini sağlamak üzere yapılan çalışmalar açısından son derece büyük önem taşımaktadır.

Lütfen değişiklikler ve düzeltmelere dair yorum ve önerilerinizi aşağıdaki adrese gönderin:

Roberta Cecchitti
Save the Children
Rue de Varembé, 1
1202 Geneva
Switzerland
Roberta@savethechildren.ch

Ya da:
Christine Cornwell
African Child Policy Forum
7 Chemin de Savoie
1296 Coppet
Switzerland
Cornwell@bluewin.ch

Not: Bu kılavuzların Fransızca ve İspanyolca çevirilerinin yapılmasına yönelik planlar halihazırda mevcuttur.